

ÚVODNÍK

Obhajoba personální autonomie univerzit a fakult

V tomto roce se začalo hovořit o reformě českého vysokého školství. Jedním z východisek je mínění, že samospráva univerzit a fakult by měla být v zájmu jejich rozvoje oslabena či vůbec odstraněna. Za vhodnější se považuje podstatné posílení státem jmenovaných správních rad.

Akademickou samosprávu na první pohled ztělesňují pedagogy a studenty volené a jejich zástupci tvořené akademické senáty českých univerzit a jejich fakult. Představují ji ale stejně jimi volení rektori a děkani, neboť tito univerzity a fakulty přímo řídí. Dovolují si tvrdit, že tato volba – byť konaná zpravidla jen jednou za několik let – bývá klíčovým počínem akademických senátů.

Taková akademická samospráva není v mezinárodním srovnání obvyklá. Leckde vskutku vedení veřejných univerzit a jejich fakult povolávají státem či územní samosprávou ustavené správní rady či podobná tělesa.

Pokusím se vysvětlit, proč takové řešení v Česku za vhodné nepovažuji. Musím předeslat, že považuji za nešťastné, když pedagogové a studenti odůvodňují existenci akademické samosprávy ochranou zájmů jejich členů. Na to jsou odbory a studentské spolky. Vždyť univerzity a fakulty plní společenskou objednávku. Vzdělávají a bádají za státní peníze. To vylučuje samosprávu srovnatelnou se samosprávou obcí, měst a krajů.

Akademická samospráva je ospravedlnitelná, pokud díky jejímu působení budou univerzity a fakulty poskytovat lepší vyšší vzdělání a zajišťovat užitečnější výzkum, než by dokázaly státem přímo řízené školy. Jakékoli srovnávání skutečnosti s možností je ošidné, přesto se o ně pokusím. Jsem přesvědčen, že samosprávné české univerzity a jejich fakulty se dokázaly v posledních patnácti letech, tedy v období politické, hospodářské a společenské transformace, modernizovat více, než by to dokázaly státem řízené školy. Volení zástupci pedagogů a studentů vybírají rektory a děkany (žen je mezi nimi zatím málo) odpovědně. Poměr elánu a zkušeností bývá optimální. Volení rektori a děkani dokáží pro změny získat potřebnou podporu. Mám obavy, že shora, na základě přímého či zprostředkovaného politického výběru, by ustavení rektori a děkani takovou autoritu mnohdy neměli. Politická kultura v Česku bohužel není na potřebné výši. Nebo snad státem či územní samosprávou přímo řízené podniky a instituce plní své role znatelně lépe? Český stát na počátku 90. let – jistě pod vlivem událostí – rozumně poskytl českým univerzitám a jejich fakultám značnou autonomii.

Volání po zachování personální autonomie nevylučuje mínění, že stát by měl mít rozhodnější vysokoškolskou politiku. Především má určovat priority: stručně řečeno kolik, čeho a za co. Na tom se univerzity neshodnou. Též si dovedu představit některé změny organizace univerzit a fakult: dílčí posuny kompetencí mezi rektory, děkany, kvestory, tajemníky, akademickými senáty, vědeckými radami a již existujícími správními radami, jež ustanovuje ministerstvo.

Filip Křepelka,
předseda Akademického senátu MU

UDÁLOSTI

Fyzikální cirkus objevil nové talenty mezi středoškoláky

První ročník originální soutěže nazvané Fyzikální cirkus uspořádala v sobotu 12. května Masarykova univerzita spolu s Hvězdárnou a planetáriem Mikuláše Koperníka v Brně. V soutěži určené středoškolákům se utkalo sedm týmů v disciplínách raketa na vodní pohon a cihlová zeď. Středoškoláci přijeli z Brna, Hodonína, Ostravy a z Prahy. Absolutním vítězem se nakonec stal tým číslo 3 z Gymnázia Voděradská v Praze.

„Pumpuj! Pumpuj!“ volají členové týmu číslo 14 na svého kamaráda, který pomocí velké pumpy vhání tlak do PET láhve naplněné vodou mířící dnem k nebi. Pumpování trvá už opravdu dlouho a tlak v láhvi sílí. Přihlízející diváci ustupují od vodní rakety pořád dále. „Vždyť vám to praskne!“ křičí někdo z davu. Najednou PET láhev sotva postřehnutelnou rychlostí vyletí kolmo do vzduchu a zanechá za sebou jen matnou vodní stopu. Další přichystaný soutěžící uvolňuje pomocí rybářského prutu padák připevněný na raketě. Ta se i přesto rychle snáší k zemi a nakonec končí vysoko na stromě. Pro soutěžící začíná boj o čas. Musejí totiž co nejrychleji start rakety zopakovat.

Tým číslo 14 nakonec celkové nevítežil, za zdolaných padesát metrů atmosféry a dobu sedm sekund ve vzduchu ale získal aspoň Cenu za nej-

Úkolem středoškoláků soutěžících v Brně na Kraví hoře v rámci akce Fyzikální cirkus bylo postavit raketu z PET láhve, která jako pohon využije stlačenou vodu a vzduch a udrží se co nejdéle nad zemí. Foto: David Povolný.

vyšší let a největší invenci. „Naši výhodou bylo, že jsme hrdlo láhve měli stáhnuté matkou, která se dala podle potřeby utáhnout nebo povolit, takže jsme dosáhli vyššího tlaku než všichni ostatní. Nepodařilo se nám bohužel start dost rychle zopakovat,“ řekl Ivo Trávníček z Gymnázia Hodonín.

Přesné zadání disciplíny bylo postavit raketu z běžné PET láhve, která jako pohon využije stlačenou vodu a vzduch a udrží se co nejdéle nad zemí. Jedna a táž raketa pak musela být odpálena dvakrát za sebou s odstupem mezi dvěma starty nanejvýš deset minut. Pro bodování

se počítala doba letu rakety a doba mezi dvěma starty. V druhé, diváky již méně atraktivní, ale rozhodně ne snadnější disciplíně, bylo cílem postavit zeď z cihel, která ve vodorovném směru co nejvíc přesáhne vyznačenou čáru na zemi.

/pokračování na straně 2 ▶

Elektronický archiv závěrečných prací MU získal prestižní cenu

Elektronický archiv závěrečných prací Masarykovy univerzity, který byl veřejnosti zpřístupněn v září loňského roku, získal 24. května jako jeden z nejvýznamnějších počínů v oblasti elektronických zdrojů prestižní cenu Inforum.

Archiv je součástí celouniverzitního Informačního systému Masarykovy univerzity pro podporu studia, který vyvíjí Fakulta informatiky MU. V současnosti zahrnuje deset a půl tisíce bakalářských, diplomových, rigorózních a disertačních prací, které jsou veřejnosti přístupné volně na internetu ve fulltextové podobě. Unikátní vlastností je také služba na odhalování plagiátů mezi pracemi zveřejněnými v archivu.

Prestižní cenu Inforum získali zástupci Masarykovy univerzity za elektronický archiv závěrečných prací jako jeden z nejvýznamnějších počínů v oblasti elektronických zdrojů. Tato cena byla předána na slavnostním vyhlášení výsledků hlasování 24. května. Foto: Archiv ÚVT.

Archiv závěrečných prací zpřístupnila MU jako první vysoká škola v ČR v úplném rozsahu současně s dalšími službami. Veřejnost má možnost vyhledávat práce tematicky (podle fakulty, studia, jména, roku absolvování, dosaženého titulu, pracoviště závěrečné práce nebo programu či oboru studia) i fulltextově podle zadaných řetězců znaků vyskytujících se v textu práce. Absolventské práce jsou k dispozici všem prostřednictvím Informačního systému Masarykovy univerzity <http://is.muni.cz/>.

Již samo zveřejnění prací představuje součást úsilí o zajištění kvality vysokoškolských prací a transparentnosti výsledků vzdělávání. Proto je také jednou z dalších důležitých služeb Informačního systému MU možnost kontrolovat práce za účelem odhalení plagiátů. Služba je dosud zcela ojedinělá v tom, že ji mají

k dispozici všichni uživatelé na MU, tedy nejen učitelé, ale také studenti, a práce jsou porovnávány se všemi dokumenty v informačním systému.

Zástupci Masarykovy univerzity získali cenu Inforum poprvé. Byla udělena na základě výsledků hlasování přibližně šesti set účastníků třináctého ročníku konference INFORUM, která se konala 22. až 24. května v Praze. Konference je zaměřena na elektronické informační zdroje a jejich profesionální využívání ve vědě, výzkumu, vzdělávání a podnikání především v České republice, na Slovensku a v zemích střední a východní Evropy. Je určena pro pracovníky odborných a veřejných knihoven, manažery, vědecké a výzkumné pracovníky, lékaře, vysokoškolské učitele, specialisty v oblasti ICT a pracovníky veřejné správy.

-red-

V TOMTO ČÍSLE NAJDETE:

Lékařská fakulta navazuje kontakty s Vietnamem

str. 3

Jak prožili studenti první ročník na MU

str. 5

Projev rektora MU na Dies academicus 2007

str. 6

Filmový festival na Fakultě informatiky

str. 9

Fyzikální cirkus...

/pokračování ze strany 1 ▶

Navíc se za touto čarou nesmí nikde dotknout podložky.

„Chtěli jsme navázat na cyklus přednášek Dobrodružná fyzika, ale s tím, že tentokrát zapojíme diváky. Inspiraci jsme našli ve světě, kde jsou na podobných akcích oblíbené zejména ony vodní rakety,“ vysvětlil, jak se nápad zrodil, jeden z organizátorů celé akce Jiří Dušek. „Tento ročník bereme jako nultý, ale protože se to moc vyvedlo, už teď jsme se domluvili, že další ročník stoprocentně bude,“ dodal.

Přestože vítěz mohl být jen jeden, cenu si nakonec odnesly všechny týmy, i když šlo třeba jen o Cenu za největší nářek a největší odchylku od reality nebo Cenu za umělecký dojem. „Podobné akce mohou nastartovat vědeckou dráhu nejednoho ze studentů. Toto je ten nejlepší věk, kdy se profilují zájmy, a pokud je tohle po-

vzbudí, tak je to jenom dobře,“ uvedl porotce soutěže Ing. František Hruška z Ústavu fyziky atmosféry Akademie věd České republiky.

Kromě možnosti sledovat soutěž byl pro návštěvníky přichystán i doprovodný program. Protože aspoň na první část dne vyšlo pěkné počasí, měli všichni přítomní možnost pozorovat planetu Venuši na denní obloze. Řada návštěvníků využila i příležitosti navštívit výstavu moravských vltavínů Střepey kosmických katastrof.

Zlatým hřebem odpoledne pak byla přednáška výše zmiňovaného Ing. Františka Hrušky o první československé družici Magion 1, na jejíž konstrukci se sám podílel.

Fotografie z celé akce i přesné popisy jednotlivých disciplín jsou k dispozici na webových stránkách <http://cirkus.hvezdarna.cz>.

David Povolný

Vyhrát soutěž mohl jen jeden tým, cenu si však nakonec odnesli všichni, ať už za umělecký výkon, nebo za nejvyšší let a největší invenci. Foto: David Povolný.

Studentská soutěž rozhodla o nové podobě vstupní haly ESF

Vstup do budovy Ekonomicko-správní fakulty MU v ulici Lipová by do budoucna měl nést rukopis Pavla Buryšky a Ondřeje Chybíka. Právě tyto dva studenti architektury totiž vyhráli studentkou architektonickou soutěž na návrh interiérového a výtvarného řešení vstupních prostor fakultního objektu.

„Využili jsme mobilních boxů, které nabízí vysokou variabilitu. Od běžného provozu, kdy jsou boxy rozmístěny nahodile, přes výstavy, kdy se mobilní buňky přesunou po stranách auly, až po audiovizuální semináře, kdy jsou boxy koncentrovány před promítacím plátnem. Každý den může ESF vypadat jinak,“ říká člen vítězného týmu Ondřej Chybík.

„Proměnlivost a hravost je hlavním mottem projektu. Naše boxy vytváří pocit soukromí i v tak velkém prostoru jako je pasáž ESF, což považujeme za důležité nejen pro studium, ale i pro pouhé brouzdání na internetu,“ dodává jeho kolega Pavel Buryška.

„Vítězný projekt přináší oživení a oteplení prostoru, nechybí mu velkorysost, navíc neklade žádné stavitelské nástrahy,“ zhodnotil Buryškov a Chybíkův návrh hlavní architekt Jaroslav Dokoupil ze společnosti Arch. Design, která celou soutěž zaštiťovala. Kromě možnosti podílet se na realizaci stavby získali autoři vítězného návrhu finanční odměnu ve výši třicet tisíc korun. Druhý a třetí návrh dostaly dvacet a deset tisíc korun.

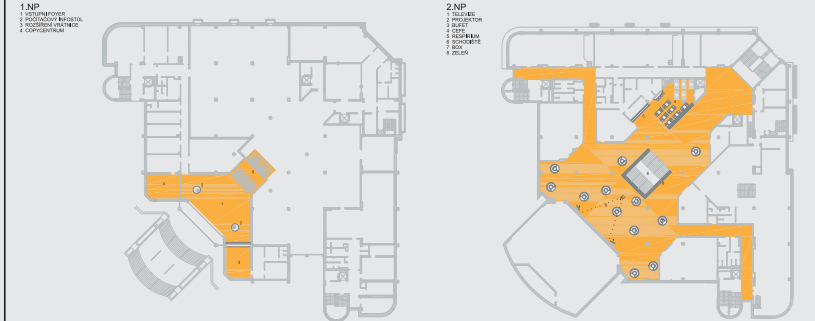
Soutěž byla určena studentům architektury, zájemci se mohli hlásit až do prvního června, nakonec přišlo do soutěže devět návrhů. „Všechny návrhy věcně vycházely z podmínek soutěže, s většími nebo menšími odchylkami respektují stávající konstrukce a vymezený prostor. Jsou invenční, reflektují současné názory na vnímání prostoru, jeho kontinuitu a organizaci,“ zhodno-

01 KONCEPCE

02 PŮDORYSY

MU ESF BRNO, LIPOVÁ 41a
VSTUPNÍ PROSTORY A HALA

BC026

tila úroveň podaných návrhů tajemnice soutěže Lea Vojtová.

ESF MU soutěž vyhlásila již v březnu. „Byla to soutěž na architektonické řešení současných vstupních prostor,

protože se studentům nelíbí, zdají se jim být málo atraktivní, málo barevné, šedivé a nudné,“ vypočítala nedostatky současného řešení Vojtová.

Petr Preclík

ESF hostila konferenci o e-learningu

Již počtvrté se na MU konala odborná mezinárodní konference s názvem SCO 2007 na téma elektronická podpora výuky. Odborníci z České republiky a Slovenska diskutovali o e-learningu, všech jeho formách, výhodách i problémech. Konference, která se konala na konci května, letos pořádala Ekonomicko-správní fakulta.

Zatímco pořadatelé předchozích ročníků – Fakulta informatiky, Pedago-

gická fakulta a Filozofická fakulta – měli k tématu blízko skrze tvorbu e-learningu, technologii, metodologii a didaktiku, letošní pořadatel se tématu dotýkal především masovým využitím nových technologií ve výuce.

Nově diskutovaným tématem byly videokonference ve výuce a e-learning 2.0. Účastníci se věnovali také sdílení elektronického výukového obsahu, výsledkům základního a aplikovaného výzkumu, ekonomice a řízení procesů souvisejících s realizací e-learningových kurzů, jejich kvalitativnímu hodnocení a standardům e-learningu ve vztahu k akreditacím studijních programů. Mluvílo se o digitálních knihovnách, e-learningu v celoživotním vzdělávání, tutorování a kolaborativních formách práce. Účastníci se podělili také o zkušenosti získané při řešení různých projektů.

Oficiálně byl spuštěn portál El•dum, na jehož vzniku se podílely Pedagogická i Filozofická fakulta Masarykovy univerzity. Cílem tohoto portálu je přinést odborné i laické veřejnosti kvalitní výukový obsah a e-learningové know-how, obzvláště je pak určen učitelům středních, vysokých, případně i vyšších ročníků základních škol. Tvůrcům e-kurzů by měl nabídnout

prostor pro publikaci jejich kurzů tak, aby byly dostupné veřejně všem zájemcům a dále poskytnout možnost elektronického publikování článků s tematikou e-learningu.

Tento projekt, který představila Pedagogická fakulta MU, je realizovaný za finanční pomoci Evropských fondů. Cílem bylo vytvořit síť základních a středních škol, která umožní sdílet nejen zkušenosti, ale především již hotové výukové objekty – případně jejich „polotovary“ – ve virtuálním výukovém prostředí Moodle. „Jde o to, aby každý z kurzů mohl být přesně šitý na míru jednotlivým školním vzdělávacím programům, ale zároveň aby všichni nedělali všechno,“ řekla Tamara Váňová z Pedagogické fakulty Masarykovy univerzity. Vytvořit skutečně kvalitní e-learningový kurz je totiž časově i finančně náročné, pokud si každý učitel své materiály obstarává a zpracovává sám, dodala.

V rámci konference byla uspořádána také nesoutěžní přehlídka kurzů a technických řešení v e-learningu. V této samostatné sekci si mohli zájemci prohlédnout ukázky e-learningových kurzů ve formě prezentace nebo jejich přímou ukázkou.

Blíží informace o programu konference, abstrakta a stručné popisy představovaných kurzů jsou k dispozici na webové stránce <http://sco.muni.cz/2007>.

-red-

Letošní pořadatel konference – Ekonomicko-správní fakulta MU – se tématu dotýkal především masovým využitím technologií ve výuce. Nově diskutovaným tématem byly videokonference a e-learning 2.0. Zdroj: <http://eldum.phil.muni.cz/>.

Rakouští soudci navštívili Právnickou fakultu

Součástí návštěvy bylo i předání absolventských osvědčení studentům, kteří na Právnické fakultě studovali základy rakouského soukromého práva. Foto: Archiv PrF MU.

Skupinu rakouských soudců hostila 11. května Právnická fakulta Masarykovy univerzity. Soudci touto návštěvou završili svou týdenní studijní cestu po České republice. Pobyt organizovala rakouská Soudcovská unie ve spolupráci s rakouskými řešiteli výukového projektu Škola rakouského práva v Brně.

V besedě se zástupci fakulty projeví rakouští soudci zájem o aktuální otázky českého soukromého i veřejného práva. Na jejich otázky odpovídali kromě proděkana Kotáska také odborníci z katedry občanského práva profesori Hrušková, Hurdík a Fiala, z katedry obchodního práva se besedy zúčastnila doc. Pokorná. K neformálnímu průběhu besedy velmi přispělo i vystoupení profesora Doralta z Wirtschaftsuniversität Wien, duchovního otce projektu Škola rakous-

kého práva v Brně, s nímž již dlouhou dobu spolupracují učitelé katedry obchodního práva.

Součástí návštěvy bylo i slavnostní předání absolventských osvědčení studentům, kteří na Právnické fakultě v Brně studovali základy rakouského soukromého práva v rámci projektu Škola rakouského práva v Brně. Letos proběhl jubilejní pátý ročník projektu připravovaného Právnickou fakultou ve spolupráci s Wirtschaftsuniversität Wien (institut FOWI). Studia se účastnilo celkem dvacet posluchačů PrF, kteří se v průběhu dvou semestrů seznámili s rakouským občanským právem hmotným i procesním a právem obchodním včetně úpravy obchodních společností a cenných papírů. Zdokonalili si i praktické jazykové dovednosti, protože výuka je vedena v německém jazyce. Součástí výuky byla i návštěva soudních jednání na Handelsgericht ve Vídni.

Jarmila Pokorná,
katedra obchodního práva PrF MU

muni.cz

muni.cz Měsíčník Masarykovy univerzity. Ročník 3, červen 2007, vychází 19. 6. 2007. Vydává Masarykova univerzita • Náklad 5 000 ks • Ev. č. MK ČR E 15641 • ISSN (tištěná verze) 1801-0806, ISSN (on-line verze) 1801-0814 • Šéfredaktorka: Mgr. Petra Nováková • Redakce: Bc. David Povolný, Petr Preclík, Pavla Ondrušková • Fotograf: Bc. Ondřej Ženka • Sazba: Petr Hrnčíř • Grafický návrh: Ing. Pavel Jílek • Tisk: PRINTECO s.r.o. • Adresa redakce: Žerotínovo nám. 9, 601 77 Brno • Tel. 549 496 602, fax 549 496 611, e-mail: redakce@rect.muni.cz • Redakční rada: doc. PhDr. Mikuláš Bek, Ph.D. (předseda, prorektor), doc. Ing. Ladislav Janíček, Ph.D., MBA (kvestor), Mgr. et Mgr. Jiří Nantl (kancelář), Ing. Markéta Tikalová (RMU), Mgr. Simona Škarabelová, Ph.D. (ESF), Mgr. Radim Šíp, Ph.D. (FSpS), prof. PhDr. Marie Vítová, CSc. (PdF), prof. PhDr. Jan Zouhar, CSc. (FF), doc. PhDr. Zbyněk Vybíral, Ph.D. (FSS), prof. RNDr. Zuzana Došlá, DrSc. (PpF), doc. PhDr. Josef Prokeš, Ph.D. (FI), JUDr. Josef Kotásek, Ph.D. (PrF), doc. MUDr. Kateřina Kaňková, Ph.D. (LF), PhDr. Václav Štětka, Ph.D., Mgr. Tomáš Mozga, Jiří Jeřábek • Inzerce: Mgr. Vladimír Tůma, tel. 777 136 662, inzerce@rect.muni.cz • Uzávěrka příštího čísla: 3. 9. 2007 • On-line verze: [HTTP://INFO.MUNI.CZ](http://INFO.MUNI.CZ)

Rekonstrukce kopule univerzitní observatoře na Kraví hoře

Kopule univerzitní observatoře na Kraví hoře bude během letních prázdnin rekonstruována. Na opravy věnovala univerzita prostředky ve výši 3,2 milionů korun. Slavnostní uvedení do provozu je plánováno na letošní září.

Observatoř Masarykovy univerzity na Kraví hoře (mezi místními často nazývaná MonteBoo Observatory) byla vybudována podle návrhu stavitele Františka Šotoly v průběhu let 1949 až 1954. Na stavbě se podílely společně Československá astronomická společnost, Společnost pro postavení lidové hvězdárny v Brně a tehdejší Astronomický ústav Přírodovědecké fakulty MU. Na původně holém kopci na okraji Brna vyrostly dvě pozorovatelné. Jižní kopule, která od samého počátku patřila dnešní Hvězdárně a planetáriu Mikoláše Koperníka v Brně, slouží veřejnosti k pozorování oblohy. Univerzitní kopule (severní) měla od začátku úlohu vědeckou.

Observatoř Masarykovy univerzity na Kraví hoře byla vybudována v průběhu let 1949 až 1954. Rekonstrukce její kopule proběhne v průběhu letních prázdnin. Foto: Jan Janík.

Univerzitní observatoř je na první pohled nevýrazná budova. Střechu tvoří takzvaná kopule, která je opatřena rozevratelnou šterbinou, a otáčí se na kruhové kolejnici tak, aby umožnila pozorování libovolného místa na obloze. V observatoři jsou umístěny dva dalekohledy (teleskopy), refraktor (čočkový dalekohled) o průměru 15 cm a reflektor s průměrem hlavního zrcadla 62 cm, který byl až do roku 1967 největším dalekohledem v tehdejší Československu. V roce 1967 byl totiž uveden do provozu teleskop Astronomického ústavu AV ČR v Ondřejově o průměru dva metry. Přesto patří dalekohled univerzitní observatoře stále k největším přístrojům v České republice.

Od slavnostního uvedení univerzitní observatoře do provozu uběhlo již více než padesát let. Za tu dobu se však observatoř nechtěně „přemístila“ z okraje města téměř do jeho centra. Přibýlo světelného znečištění, klasická detekční technika (fotografie, fotometr) byla nahrazena technikou modernější (CCD kamera), ale observatoř a její dalekohledy se za ta léta téměř nezměnily. Světlou výjimkou je rekonstrukce části dalekohledu umožňující automatické nastavení da-

lekohledu pro pozorování v žádaném směru (je nyní řízeno krokovými motorky z počítače oproti původnímu pohonu hodinovým strojem). Rekonstrukce proběhla v letech 1998–99. Povětrnostní vlivy se velice nepříznivě podepsaly na mechanických vlastnostech kopule, která občas vypovídá poslušnost. Vzhledem k potřebě stále častějších pozorování především díky nárůstu počtu studentů bakalářského studijního programu Aplikovaná fyzika – astrofyzika se problém stává o to markantnějším. Ústav teoretické fyziky a astrofyziky se proto rozhodl požádat vedení univerzity o prostředky na rekonstrukci této kopule. Jednání ohledně získání prostředků na opravu kopule univerzitní observatoře probíhalo od října 2006 a začátkem roku 2007 a vedení univerzity uvolnilo na tuto opravu prostředky ve výši 3,2 milionu korun. Rekonstrukce, která je naplánovaná na období letních prázdnin, bude trvat asi 1 měsíc.

Další informace lze nalézt na webových stránkách Oddělení astrofyziky Ústavu teoretické fyziky a astrofyziky Přírodovědecké fakulty MU <http://astro.physics.muni.cz/>.

Jan Janík,

Ústav teoretické fyziky a astrofyziky PFF MU

ODDĚLENÍ ASTROFYZIKY

Využívání univerzitní observatoře a její správu zajišťuje Oddělení astrofyziky Ústavu teoretické fyziky a astrofyziky PFF MU, které provádí výuku astronomie a astrofyziky na Masarykově univerzitě. V oblasti výzkumu se pracovníci oddělení zaměřují na zpracování a interpretaci vlastních a převzatých pozorování proměnných hvězd, na otázky fyziky hvězdných atmosfér a hvězdného větru s důrazem na studium horkých hvězd, tedy hvězd s efektivní povrchovou teplotou větší než 7000 K a hvězdných systémů s horkými složkami.

Specializují se přitom na magnetické, chemicky pekuliární hvězdy s anomálním chemickým složením, jež jeví periodické světelné, spektroskopické a magnetické změny.

Cílem komplexního výzkumu tohoto zajímavého typu hvězd je zejména nalezení fyzikálního vysvětlení vzájemných souvislostí mezi geometrií jejich globálního magnetického pole, nehomogenním horizontálním a vertikálním rozložením chemických prvků po povrchu a výskytem barevných skvrn, jež jsou příčinou jejich pozorovaných světelných změn.

Lékařská fakulta navazuje kontakty s Vietnamem

Dlouholetý internacionalizační záměr Masarykovy univerzity je na Lékařské fakultě přijímán se vstřícností, studenti cizích národností na LF studují prakticky od jejího založení. V současnosti získávají na fakultě kvalifikaci pro lékařskou profesi studenti z jedenácti zemí. Vedení Lékařské fakulty vzalo vážně zadání MU orientovat se v programu internacionalizace také na vzdálenější země – Čínu, Japonsko, Koreu a Vietnam. Právě Vietnam navštívil děkan LF MU Jan Žaloudík, aby zjistil, za jakých podmínek by spolupráce ve studijní oblasti mohla probíhat.

Pane děkane, co vás vedlo právě k cestě do Vietnamu?

Chtěl jsem po poznání místních podmínek zjistit, jaký by mohl být zájem vietnamských studentů o studium na LF u nás, s jakou součinností tamějších univerzit a vietnamského ministerstva školství je možné počítat a jak na celou naši aktivitu pohlíží konzulát ČR v Hanoji při udělování viz. Také šlo o to, seznámit se s organizací a úrovní studia medicíny ve Vietnamu a umět pochopit rozdíly, překážky a příležitosti. V minulosti jsme měli s Vietnamci četné kontakty, a tak je tam ještě poměrně dost graduovaných lidí mluvících česky. Počet obyvatel po minulých velkých válečných ztrátách (ve válkách s Francií, USA a Čínou) nyní nebývale vzrostl – na 84 milionů, což znamená, že je tam značný počet mladých lidí – pracovitých, ambiciózních a vychová-

vaných multikulturně, protože ve Vietnamu žije v klidu a práci vedle sebe na padesát národností. Kde kdo z mladých chce podnikat a poznávat svět a k tomu patří i touha po vzdělávání. Proto si myslím, že by tam byl o studium u nás zájem, a to nejen o medicínu, ale třeba o informatiku, přírodní i technické vědy. Vietnamci si, zdá se, dosud také podrželi ochotu učit se česky.

Jednal jste i s konkrétními institucemi?

Bez toho bych tu cestu považoval za zbytečnou. Navštívil jsem české vyslanectví v Hanoji s dotazem, za jakých podmínek by udělovali studentům víza. Současně jsem na tamním ministerstvu školství zjišťoval možnosti studia vietnamských studentů u nás. Viděl jsem univerzitu v Hanoji i několik nemocnic, takový vzorek. Napadla mě i jedna z možných variant pregraduálního studia jako kombinovaného – na LF v Brně by mohli vietnamští medicíny pokračovat až ve studiu preklinických a klinických oborů, ty teoretické by studovali ve Vietnamu. Za tu dobu by se zatím učili česky, neměli by potom komunikační problémy s pacienty, což je u medicíny studujících v současných anglických programech problém. Také bychom lépe selektovali studenty, kteří již pravděpodobně budou úspěšní. Při tom jsem nemyslel pouze na jednostrannou spolupráci. Zájemce by mohli učit češtině naši lektoři, což by byla zase vynikající příležitost pro studenty z filozofické fakulty, kteří studují orientalistiku, respektive vietnamistiku. V navazování kontaktů máme za předpokladu garanci univerzity při udělování viz na čes-

kém vyslanectví podporu. Ve Vietnamu dnes pracuje dost například technicky vzdělaných lidí, kteří vystudovali u nás, i těch, kteří tady v minulosti pracovali. Tu svou nabídku jsem ovšem nemyslel jako pomoc rozvojové zemi. Vietnamci jsou vzdělaní, velmi moderní a mají možnost odcházet na studia do mnoha zemí – takže i k nám.

Vietnam je východoasijská země, jakou medicínu tam studují – východní, nebo západní?

Ve Vietnamu se studuje takzvaná západní medicína, ale pozornost je samozřejmě věnována i té tradiční – jak říkáme u nás – východní medicíně založené na jiných principech. Proto na rozdíl od nás má každý lékař dílčí zkoušku také ze znalostí základů východní medicíny, té tradiční, která je mnohem více orientovaná na prevenci, na psychiku, na životní styl, výživové návyky, na individuální odpovědnost za své zdraví. Řadu funkčních poruch (například alergie, ale i různé typy bolestí) mnohem levněji a účinněji léčí právě tradiční medicínou a mají dobré výsledky.

Ale u nás se často mluví o východní medicíně s určitým despektem, odmítá se jako alternativní medicína.

Myslím si, že je třeba nejprve vše dobře poznat, než něco odmítneme. Listoval jsem nedávno jednou anglickou publikací, v níž autoři uvádějí to, čeho lze z obou typů medicíny účinně využít, a našli pro to i nové pojmenování – integrovaná medicína. V této souvislosti jsem nabídl také spolupráci – mohl by k nám přijít lektor na východní medi-

Dračí zátoka Ha Long nedaleko města Hai Phongu, kde se nachází vietnamsko-česká nemocnice. Foto: Jan Žaloudík.

cínu, také bychom se o ní mohli lépe informovat nebo i vzdělávat v těch oblastech, kde se ukazuje jako účinná a levnější. Myslím, že takovou základnou pro integrovanou medicínu by mohla být česko-vietnamská nemocnice (Viet-Thiep Hospital), která byla v 70. letech 20. století otevřena v Hai Phongu. Dnes tam už čeští lékaři ani nepracují, jsou tam převážně Francouzi a Američané. Co kdyby tam zase přišli pracovat Češi, byť jen formou vzájemné informační výměny a třeba i základny pro přípravnou výuku českého jazyka pro vietnamské studenty?

A mohli by i naši studenti studovat ve Vietnamu?

Pokud by měl zájem, proč ne? Na ministerstvu školství v Hanoji mi velmi ochotně poskytli velice přehlednou a podrobnou informační publikaci v angličtině o struktuře vysokého školství ve Vietnamu včetně kurikul všech fakult, tedy i lékařských. Všechno je možné zorganizovat, je-li zájem a vůle. Ve Vietnamu je ostatně tradice univerzitního vzdělávání

starší než u nás, univerzita v Hanoji byla založena již v 11. století, v roce 1074, ta naše nejstarší Karlova až 1348. Lékařských fakult je ve Vietnamu devět, čtyři jsou samostatnými medicínskými univerzitami, pět je součástí univerzit stejně jako u nás. Prostor vidím zejména pro oboustranné kontakty v postgraduálním studiu a v doplňkovém vzdělávání lékařů. A tak jsem velmi rád, že jsme vykročili do Jihovýchodní Asie. Vidím tam možnosti i v dalších okolních zemích. V realu je to vždycky trochu jinak než v našich představách, které si vytváříme z kusých či tendenčních informací domácích médií. Jihovýchodní Asie je nyní jako celek velmi dynamická oblast, což platí nejen v ekonomice, ale také o popláve po vzdělání a o ambicích mladé generace. V polovině června například očekáváme na naší fakultě delegaci Malajců, vše si chtějí prohlédnout, než „uznají“ fakultu vhodnou pro výchovu svých studentů. Cesty jsou různé, ale cíle můžeme mít stejné – vychovávat odborníky s internacionálním rozhledem.

Věra Linhartová

O kurz Vědec – podnikatel byl letos velký zájem

Interaktivní kurz s názvem Vědec – podnikatel nabídl letos Centrum pro transfer technologií MU (CTT) všem zaměstnancům a studentům MU. Kurz, který probíhal v dubnu a květnu tohoto semestru, byl určen především těm, kdo uvažují o zahájení vlastního podnikání a mají zájem uplatnit výsledky svého výzkumu nebo jakýkoliv nápad v praxi. V letošním roce byl o kurz velký zájem, podařilo se realizovat dva běhy, certifikát o absolvování získalo jednačtyřicet

účastníků. Školení probíhalo ve spolupráci s renomovanou poradenskou agenturou. Kurz byl rozdělen do šesti tříhodinových bloků, ve kterých bylo postupně možné nalézat odpovědi na obecné otázky typu: Proč začít podnikat, jak uplatnit nápad, jak zhodnotit své schopnosti a jak definovat cíle. Především ale poskytl odpovědi a návod na řešení konkrétních situací, s nimiž se podnikatel setká před startem podnikání (nabízím produkt nebo službu, mám

potřebný tým a podobně), při zjišťování, jaká je jeho pozice (například faktory interního i obecného prostředí, konkurence, analýza silných a slabých stránek). Dále pak co dělat, když se už rozhodneme do podnikání vstoupit (mise, vize, identifikace cílů, definice strategie, co s hotovým plánem, kritické faktory úspěchu) nebo například kde na to vezmeme (co zajímá investora, fáze financování, tržní nástroje, podpůrné nástroje – půjčky, fondy, dotační programy).

Účastníci měli možnost vytvořit také svůj vlastní podnikatelský plán, ke kterému získali zpětnou vazbu. Většinu přítomných tak kurz umožnil dozvědět se něco nového, uvědomit si nové souvislosti, získat náměty pro svoji práci či rozvinout své nápady pro podnikání.

CTT pořádalo tento kurz již druhým rokem (loni pod názvem Uplatnění inovací v podnikatelské praxi). Oproti loňsku došlo ke značnému nárůstu přihlášených, z kapacitních důvodů však

nebylo možné všech devadesát zájemců do kurzu přijmout. Přesto se podařilo realizovat dva běhy s celkovou kapacitou padesát osob, přičemž certifikát o absolvování kurzu získalo jednačtyřicet z nich. Absolventi jsou především z Přírodovědecké fakulty, ale také z Fakulty informatiky a Fakulty sociálních studií, Lékařské nebo Právnické fakulty MU.

CTT plánuje tento kurz koncipovat jako řádný výukový předmět s kreditovou dotací a napříč univerzitou jej nabídnout studentům libovolných studijních programů jako (zpravidla) volitelný předmět.

Eva Janoušková

Emeritní rektori MU přednášejí seniorům

Posluchačům Univerzity třetího věku budou přednášet emeritní rektori Masarykovy univerzity. Cyklus mimořádných přednášek byl zahájen 4. dubna přednáškou emeritního rektora Jiřího Zlatušky na téma zbytečné obavy ze vzdělání.

Emeritní rektor Eduard Schmidt přednášel 25. dubna na téma křemík na Přírodovědecké fakultě. Na podzim je plánovaná přednáška emeritního rektora Milana Jelínka. Cílem organizace cyklu přednášek emeritních rektorů je umožnit posluchačům Univerzity třetího věku setkání s významnými osobnostmi Masarykovy univerzity.

-red-

První licenční smlouva se spin-off

Osmého června podepsal rektor MU spolu s děkanem PiF první licenční smlouvu a smlouvu o spolupráci s Enantis, s. r. o., spin-off firmou Masarykovy univerzity. Smlouva připravená Jihomoravským inovačním centrem společně s Centrem pro transfer technologií MU umožní komerční využití duševního vlastnictví MU, které vzniklo na Přírodovědecké fakultě.

-red-

Studenti pomáhali na prezidentském summitu

Studenti Masarykovy univerzity dostali koncem května jedinečnou příležitost účastnit se čtrnáctého setkání prezidentů, které se konalo v Brně. Starali se o zahraniční novináře, kteří přijeli do jihomoravské metropole akci zdokumentovat. Studenti se na akci podíleli bez nároku na honorář, svoji účast ale hodnotí pozitivně, navíc by někteří uvítali, kdyby se do takové akce mohli zapojit znovu.

Organizátoři akce oslovili Fakultu sociálních studií. „Od děkana přišel přes docenta Pavelku požadavek, abychom navrhli či vybrali asi patnáct až dvacet studentů, kteří budou na setkání pomáhat novinářskému doprovodu prezidentů. Zřejmě si pořadatelé mysleli, že nevhodnější pro tento úkol budou studenti žurnalistiky,“ uvedl vedoucí specializace Praktická žurnalistika Rudolf Burgur.

Podmínkou účasti na akci pro prezidenty byla znalost angličtiny. „Tu jsem neověřoval, protože ji pokládám u většiny současných studentů za samozřejmost. Někteří z nich ji ale sami dokládali informacemi o certifikátech, které mají, popřípadě napsali svoji nabídku anglicky,“ upřesnil Burgur.

Práce vybraných studentů se lišila. „Já jsem fungovala jako takzvaný

styčný důstojník mezi kanceláří prezidenta republiky a zahraničními novináři.

„Poslední den jsem například s pomocí pracovníka vnitřní domlouvala rozhovory novinářů, i českých, s prezidentem Srbska,“ popsala studentka Dana Poláková. Jan Vokurka, jediný medik, který se akce účastnil, vybíral a upravoval fotky pro oficiální web. Pomáhal novinářům s registrací nebo při problémech se sítí.

„Moje práce spočívala v komunikaci s italskými médií. Předával jsem jim informace o tom, co a kdy se koná, vodil je na místa a zajišťoval jejich akreditaci,“ popsal své úkoly Jakub Ščurkevič.

Vladimír Vacátko se staral o maďarské novináře. „Dostal jsem se s nimi na všechny body programu, o které měli zájem. Na pietní akt na

Špilberku, na slavnostní ceremonii přivítání prezidentů na náměstí Svobody i na začátek plenární schůze prezidentů na výstavišti,“ vyjmenoval Vacátko.

Ovšem vše se neodehrávalo jen na „červených kobercích“. „Na brněnské radnici nás dopředu vybavili všemi možnými brožurami o městě, protože se jim zdálo, že novináři se mohou zeptat na cokoli. Ty moje ale vůbec nezajímalo, co je jaká budova a kdy ji postavili. Řešili jsme samé praktické věci. Kameramanovi MTV, tedy Magyar Televízió, se rozlepitela bota, a tak jsme ve tři čtvrtě na osm večer hledali v centru Brna opravnu

Na čtrnácté setkání prezidentů přijel do Brna i zástupce Srbska. Foto: fotoarchiv Dany Polákové.

obuvi,“ vzpomněl si Vacátko na kuriózní historku.

Celkově hodnotí zúčastnění studenti svoji účast na prezidentské akci pozitivně. Lukáš Pfauser si myslí, že to byla cenná zkušenost, ačkoli se v mediální branži už delší dobu pohybuje. „Účast na této akci mi přinesla certifikát o tom, že jsem pomáhala při organizaci 14. summitu prezidentů. Získala jsem také výborné zkušenosti, nebyl to špatně investovaný čas,“ zhodnotila svoji účast na dění Dana Poláková.

Pavla Ondrušková

Preventivní program může odhalit rakovinu včas

V květnu loňského roku zahájila činnost ambulance Masarykova onkologického ústavu (MOÚ) umožňující zájemcům-samoplátcům absolvovat preventivní onkologické vyšetření. Za rok fungování tohoto centra absolvovalo komplexní prohlídku více než sedmáct set pacientů. Asi u tří procent z nich objevili lékaři rakovinu. Ve většině případů však nádor zjistili včas.

Podle ředitele MOÚ Rostislava Vyzuly jsou tři procenta nemocných velmi vysoké číslo. „Rakovina se často projevuje tak banálními příznaky, jako jsou kašel, teplota či únava,“ řekl Vyzula. „Bohužel, když se tyto příznaky objeví, bývá nemoc už v rozvitém stadiu

a je nevléčitelná,“ dodal. Prevence je podle něj tedy to nejdůležitější, protože jinak než v ambulanci nemoc včas zjistit nelze. „Zdá se nám ale, že to, co my odborníci považujeme za nejdůležitější, je veřejností opomíjeno,“ řekl ředitel. „Bohužel chybí i zájem ze strany pojišťoven a vyšetření si pacient musí hradit sám,“ konstatoval. Zájemce o prohlídku tak od července letošního roku zaplatí dva a půl tisíce korun, o pět set korun více než nyní. Podle Vyzuly pokrývá tato částka jen polovinu celkových nákladů, zbytek hradí nemocnice.

Podle slov vedoucího ambulance Norberta Holuba byla u pacientů nejčastěji zjištěna rakovina prostaty, častý byl také zhoubný nádor kůže a rakovina ledvin. „V naprosté většině byly nádory zachyceny včas a mohly být bez

problémů odoperovány,“ řekl Holub. „Pacient byl tak jednoduchým operačním zákrokem zcela vyléčen,“ dodal Vyzula. Samo vyšetření trvá zhruba dvě hodiny, výsledky pacient obdrží do dvou až tří týdnů poštou. „Naši devizou je komplexnost vyšetření,“ uvedl Holub. Spolu s onkologickou péčí se tak pacientovi dostane také základního kardiologického vyšetření, vyšetření krve a moči či rentgen plic. „Přicházíme tak na celou řadu neonkologických problémů,“ řekl Holub. „Naše ambulance spolupracuje s poradnami pro zdravotnou výživu či odvykání kouření. Snažíme se tedy pacientům pomoci nejen na poli onkologie,“ doplnil.

Masarykův onkologický ústav je jediné zařízení, které v České republice podobný program nabízí a hodlá ho nadále rozvíjet. „Jsme přesvědčeni, že preventiv-

ÚČAST V PROGRAMU

V zastoupení klientů převažovali mírně muži (53 %) nad ženami (47 %), nejvíce bylo klientů z pátého (29 %), čtvrtého (23 %) a šestého decenia (18 %). Pacientů starších sedmdesáti let již bylo velmi malé množství (5 %).

Téměř polovina (45 %) klientů přišla na vyšetření z Brna, druhá část (tedy 55 %) klientů pocházela z celé České republiky.

ní prohlídky mohou pomoci, a bude-li potřeba, otevřeme druhou i třetí ambulanci. Budeme ambulance otvírat a zavírat podle potřeby, protože, a to je také mottem našeho onkologického programu, důležitější, než onemocnět léčit, je jim předcházet,“ uzavřel Vyzula.

Lucie Málková

Vědci zavedli unikátní testy ke zkoumání ekotoxicity v půdě

Na MU vznikl v rámci centra RECETOX v minulých letech nový výzkumný tým – SOILETOX, který se zaměřil na půdní ekotoxikologii a zavedl ucelenou sadu půdních biotestů. Jedná se o baterii testů, která je v ČR unikátní a umožňuje komplexní a systematické studium účinků znečišťujících látek v půdním prostředí. Zavedení těchto testů a díky nim nově získané vědecké poznatky otevírají bránu dalšímu výzkumu této problematiky, jako jsou vztahy mezi osudem látek v půdě a jejich efekty, změny toxicity v čase a podobně.

Pokud je na trh uváděna nová chemikálie, jedním z kritérií je, že musí být zhodnocena její ekotoxicita, tedy škodlivost pro životní prostředí.

Systém testů, který výzkumný tým laboratoře zavedl a optimalizoval, zahrnuje hned několik skupin půdních organismů. Oproti ostatním laboratořím, kde se většinou provádějí testy pouze s jedním organismem, tak mohou odborníci z MU poskytnout komplexnější údaje o tom, jak by dané látky mohly působit. Získání komplexnějšího obrazu o škodlivosti dané chemické látky umožňuje také spolupráce s dalšími laboratořemi v centru RECETOX, kde se vědci zabývají chováním a efekty

chemických látek ve vodním prostředí, zjišťují zde jejich účinky na buněčné a molekulární úrovni a studuje se jejich environmentální chemie.

Výzkumný tým také zhodnotil rizika tří látek, které jsou v centru environmentalistického zájmu. „Jedná se o pesticid toxafen, který se už sice nepoužívá, ale pořád je na některých místech ve světě ve vysokých koncentracích,“ vysvětluje vedoucí výzkumného týmu Jakub Hofman. Dalšími látkami jsou pak polychlorované parafíny, které patří k vysokoobjemově produkovaným chemikáliím v Evropě. Používají se například jako chladicí kapaliny při obrábění kovů. Třetí skupinou jsou dusíkaté heterocykly polycyklických aromatických uhlovlíků, tedy látky, které vznikají ve všech spalovacích procesech a velmi často znečišťují životní prostředí.

V současnosti se laboratoř zabývá takzvanou biodostupností. „Nyní se posouváme tím směrem, že zkoumáme faktory, které ovlivňují biodostupnost látek. Ne vždy totiž přítomnost látky v půdě musí znamenat, že je toxická. Za určitých podmínek se látka naváže na půdní organickou hmotu tak, že přestává být dostupná organismům, a tím pádem i její toxicita se výrazně mění. A nás budou právě zajímat faktory a mechanismy, jak k tomu dochází. Vybereme si například modelové chemické látky, budeme měnit vlastnosti půd a sledovat změny v toxicitě a akumulaci látek v organismech,

čímž získáme další důležité poznatky o chování a biodostupnosti těchto látek,“ uvedl Hofman. V dosavadních studiích, prováděných laboratoř, se například zjistilo, že látky nejsou příliš toxické pro dané organismy v půdě proto, že i když je jich v půdě poměrně velká dávka, dojde k sorpci látky na organickou hmotu v půdě a k organismu se nedostanou. Půda tak snižuje toxicitu látek, čímž vlastně chrání organismy.

Petra Nováková

Jeden z testovacích organismů půdní ekotoxikologie – Chvostok Folsomia candida.

Konference Portfolio v cizojazyčném vyučování

Jednodenní konferenci s názvem Portfolio v cizojazyčném vyučování (Krok ze školy do života) uspořádala 1. června katedra anglického jazyka a literatury PdF ve spolupráci se sdržením metodiků anglického jazyka AMATE v rámci výzkumného záměru Speciální potřeby žáků v kontextu Rámcového vzdělávacího programu. Výsledky výzkumu zaměřeného na využití nejrozličnějších typů portfolií prezentovalo celkem třináct odborníků z ČR a Slovenska.

Zdá se, že portfolio jako moderní prostředek evaluace, autoevaluace a prezentace vlastní práce je univerzitními odborníky vysoce ceněno, cestu do základních a středních škol si však razí poněkud váhavě. Účastníci konference se shodli na tom, že pro budoucí učitele je klíčovým momentem využí-

vání portfolií během vlastního vysokoškolského studia.

Za MU vystoupily na konferenci například PhDr. Alice Brychová, Mgr. Naděžda Vojtková a Dr. Rita Collins, která zdůraznila význam portfolia jako evaluačního nástroje ve třídách, v nichž jsou integrováni žáci se specifickými poruchami učení. Portfolio nabízí ideální možnost, jak se v hodnocení těchto žáků zaměřit na jejich pozitivní výsledky a dokumentovat dosažený pokrok v jejich vzdělávání.

Vydání monografického sborníku z konference je plánováno na podzim 2007. Další konference zaměřená na využití portfolia v profesní přípravě učitelů se bude konat v říjnu na univerzitě v Pardubicích.

-red-

Zleva děkan Gelnar, rektor Fiala, jednatel firmy Enantis Prokop. Foto: Archiv CTT.

Akademický senát potvrdil děkana Fakulty informatiky Jiřího Zlatušku ve funkci

V čele Fakulty informatiky Masarykovy univerzity bude stát i v následujících čtyřech letech dosavadní děkan fakulty a emeritní rektor MU Jiří Zlatuška. Akademický senát fakulty jej zvolil za kandidáta na děkana pro další čtyři roky osmi hlasy z devíti přítomných členů. Druhé funkční období děkana Jiřího Zlatušky začne 1. září 2007 a potrvá do konce srpna roku 2011. „Mým cílem je posilovat postavení fakulty jako vůdčího pracoviště, které stojí v čele rozvoje této oblasti,“ řekl Zlatuška. V následujícím období chce klást důraz také na větší internacionalizaci fakulty tak, aby na ní působilo více zahraničních studentů i pedagogů. Děkanů fakult jmenuje do funkce rektor.

-red-

Absolventi Univerzity třetího věku promovali

Sto čtyřicet absolventů Univerzity třetího věku se zúčastnilo slavnostní promoce za účasti akademických funkcionářů z jednotlivých fakult. Slavnostní ukončení studia se odehrálo 7. června. Většina absolventů se rozhodla ve studiu pokračovat a navštěvovat Klub absolventů Univerzity třetího věku.

Zájem o studium na Univerzitě třetího věku Masarykovy univerzity rok od roku roste. Zatímco v roce 2001 ji navštěvovalo pět set posluchačů, v tomto akademickém roce jich je 1380. „Letošní zápis do prvního ročníku byl zahájen 2. května, během tří dnů však byla kapacita sto padesáti seniorů naplněna,“ řekla manažerka pro koordinaci celoživotního vzdělávání Barbora Hašková.

-red-

Kurz o lobbyingu zakončil Pavel Telička

Na Fakultě sociálních studií Masarykovy univerzity se ve čtvrtek 10. května představil bývalý český vyjednávač v Bruselu Pavel Telička. Jeho návštěva zahrnila semestrální kurz o lobbyingu, na jehož realizaci se podíleli přední čeští diplomaté a aktéři vyjednávacího procesu v Evropské unii.

-red-

Projekt TIMSIS: Vzdělávání žáků s chronickým a závažným onemocněním

Mezinárodní projekt TIMSIS, na kterém se od roku 2004 podílí i katedra speciální pedagogiky PdF, je určen učitelům, kteří pracují s chronicky nemocnými dětmi.

V České republice trpí chronickým onemocněním sedm až deset dětí. Pokroky v medicíně vedou ke zlepšujícím se výsledkům léčby, přesto tyto děti čelí vyšší fyzické a psychické zátěži, vyžadují pravidelnou léčbu, kontroly u lékaře, popřípadě opakované pobyty v nemocnici a vyšší stupeň péče a pozornosti.

Hlavním cílem projektu je vytvořit informační, edukační a další podpůrné materiály pro vzdělávání učitelů a poskytnout informace o způsobech, jak pomoci dětem s chronickým či závažným onemocněním k co nejlepšímu zařazení zpět do kolektivu svých vrstevníků.

Časté absence, vedlejší účinky léčby jako nesoustředěnost či únava, následky nemoci, vyčlenění z běžného školního kolektivu, obtíže spojené s návratem do školy a další okolnosti totiž ztěžují a narušují možnost vzdělávání nemocného dítěte. Vzdělání je však jednou z nejdůležitějších sou-

částí jeho života, umožňuje kontakt s vrstevníky a znamená zdravý život.

Projekt se zaměřil na následující onemocnění: nádorová onemocnění, diabetes, cystická fibróza, průduškové astma, poruchy příjmu potravy a epilepsie. Na webové stránce TIMSIS najdou učitelé, rodiče i děti informace o každé ze zastoupených nemocí. Svým obsahem se pokouší pokrýt potřeby identifikované v dotazníkovém šetření, které samotnému projektu předcházelo, obsahuje základní lékařské informace o nemoci, psychologických aspektech, dopadech léčby, možnostech a podmínkách vzdělá-

vání, ale také o první pomoci v akutních stavech a základní zásady a rady týkající se poskytování informací o nemoci. Hloubka, struktura a způsob podávání informací jsou vždy přizpůsobeny cílové skupině.

Do projektu se zapojilo šest zemí (Norsko, Finsko, Rusko, Německo, Maďarsko a Česká republika), na webové stránce projektu lze proto nalézt řadu informací a ukázek z praxe specifických pro dané země. Ukázky různých přístupů mohou posloužit jako zdroj inspirace.

Celý projekt bude ukončen v září 2007. V současnosti funguje pra-

covní internetová stránka na adrese www.ph-ludwigsburg.de/timsis.html. Obsah stránky je stále doplňován o nové informace a jazykové mutace jednotlivých zemí.

Helena Vaďurová, Dana Zámečnicková

Projekt, na němž se podílí také katedra speciální pedagogiky PdF MU, je určen učitelům, kteří pracují s dětmi s chronickým a závažným onemocněním.

Jak studenti prožili prvák

Jarní semestr je skoro pryč a prváci mají za sebou první dva semestry studia na Masarykově univerzitě. Vyzrali jsme proto na všech devět fakult, abychom zjistili, jak tyto dva semestry studenti prvních ročníků prožili. Položili jsme jim tři otázky:

1. Jak jste zvládli přechod na jiný životní rytmus?
2. Co vás na vysoké škole příjemně překvapilo?
3. Co vás na vysoké škole naopak překvapilo nepříjemně?

Martin Vojtas, FF

1. Než jsem šel na vysokou, studoval jsem technickou střední školu, takže jsem se musel začít učit. Oproti předchozímu stylu výuky mi zde vyhovuje, že nemusím sedět celý den ve škole. Volný čas, který mám, ale stejně věnuji studiu.

2. Musím říct, že je tady výborná atmosféra a skvělý kolektiv lidí. Také mě příjemně překvapila knihovna, a tudíž snadná dostupnost studijních materiálů.

3. Nepříjemně jsem byl překvapen přístupem některých vyučujících, a to proto, že na začátku naznačovali jednoduché ukončení předmětu, a dnes jsem ho opakoval, tak uvidíme.

Kristýna Knödllová, FSS

1. Přechod na jiný způsob života byl ze začátku obtížný, teď už jsem se aklimatizovala. První semestr byl oproti střední škole mnohem volnější. Najednou jsem měla hromadu volného času, ale ze začátku jsem s ním neuměla hospodářit a nedokázala se donutit k učení. Ale teď už se o to snažím mnohem úspěšněji.

2. Hodně se mi líbí množství volného času, baví mě hlavně „běčkové“ předměty, celkově je škola zajímavá. Zajímavý je i život na koleji, noví přátelé.

3. Největší problém jsem měla s lidskými právy, tedy s předmětem na Mezinárodních vztazích, který se této problematice věnuje. Další problém byl také v tom, že jsem se stala závislou na kávě.

Petra Neničková, PrF

1. Přechod na jiný rytmus práce byl těžký v tom, že některé přednášky byly skoro do osmi večer, ale na to se dalo zvyknout.

2. Naučila jsem se o sebe postarat. Osamostatnila jsem se. Co musím hodně pochválit, je výborný kolektiv spolužáků.

3. Hodně práce během roku. Měli jsme cvičení, kde jsme prováděli na-

příklad statistické výpočty, kreslili větrné růžice nebo výškový profil tratí. Sice to zabralo hodně času, ale bylo to pro mě velmi zajímavé. Co mě hodně nebaví, je dojíždění z domu do školy. Trvá mi to asi dvě a půl hodiny.

Lenka Ondrušková, LF

1. Výuka na LF začíná každý den asi o půl hodiny dřív, než začínala na střední škole, takže je to relativně stejné, ovšem s tím rozdíl, že doba přípravy do školy se rapidně zvýšila. Z nárazové formy jsem přešla na soustavnou přípravu.

2. Příjemně mě překvapil kolektiv, který tady máme. Na oboru jsme rozdělení do dvaceti skupin po dvaceti, takže máme takovou malou třídu. Myslela jsem si, že na vysoké je každý jenom sám za sebe, ale my jsme parta lidí. Plus máme skvěle vybavenou školu a dostupné a kvalitní studijní materiály.

3. Nepříjemným překvapením pro mě bylo to, že jsem v prvním ročníku nedostala kolej.

Tomáš Večeřa, PrF

1. Na vysoké školský rytmus života jsem si zvykl celkem v pohodě. Nejsm v prváku poprvé. Ale určitě jsem v něm naposledy.

2. Příjemně mě překvapila úroveň výuky a menza.

Barbora Hájková, ESF

1. Přechod byl vesměs příjemný. Hrozně mi to rozšířilo obzory. Musím říct, že jsem s vysokou školou i s Brnem hodně spokojená.

2. Kompetentnost vyučujících a dostupnost informací v elektronických zdrojích. Výborné je pohodlí informačního systému a využití elektronické pošty při komunikaci s učiteli i se studijním oddělením.

3. Překvapila mě časová náročnost studia a nutnost opravdu pravidelně chodit na různá cvičení. Trochu mi vadí, že přímo v knihovně není připojení na internet.

Martin Javořík, FI

1. Přechod byl perfektní. Zmizet z domu do Brna bylo to úplně nejlepší, co mě mohlo potkat. A volný režim na vysoké škole mi taky sedí, i když je to ošemetné.

2. Spousta počítačů pro všechny – vždycky je nějaký, ke kterému se můžu posadit. Taky se mi líbí, že nemáme indexy a že všechno jede přes informační systém.

3. Nečekal jsem tolik teoretických předmětů a matematiky. S tím jsem musel bojovat šprtáním.

Veronika Vrtělová, FSpS

1. Jsem z Brna, takže přechod byl snadný. Nejhorší bylo sestavit rozvrh, protože nám k tomu nikdo nic moc neřekl a kapacity. Dost velký šok proti střední škole je zdání, že je všechno v pohodě, a pak najednou přijde zkouškové. A když se to ještě špatně sejde s nějakým mistrovstvím nebo turnajem, tak opravdu nezvládám.

2. Bratr už sem chodil, takže jsem věděla, do čeho jdu. Potěšilo mě, že všichni sportovci jsou hrozně pohodlí – jak studenti, tak učitelé.

3. Vadí mi přejíždění, protože během jednoho dne někdy vystřídám všechna stanoviště od Vinařské přes Komárov až po plavecký stadion.

Jiří Ovčáček, PdF

1. Oproti střední je to velká změna, ale když vás obor baví, tak je to úplně v pohodě. Na co si špatně zvykám, je, že profesori mě berou jako jednoho z mnoha. Většinu z nás neznají jménem – jsme číslo.

2. Potěšil mě informační systém, díky kterému můžu spoustu věcí vyřizovat od počítače – můžu si měnit přihlášení na zkoušky z domu, jak se mi to zrovna hodí.

3. Zaskočilo mě velké množství předmětů. Nečekal jsem, že budu mít každý semestr dvacet předmětů po jednom kreditu.

Pavla Ondrušková, David Povolný

Letní škola oslaví čtyřicet let výuky češtiny jako cizího jazyka na FF

Již čtyřicátý běh Letní školy slovan-ských (bohemistických) studií (LŠSS), který pořádá Kabinet češtiny pro cizince FF MU, se uskuteční ve dnech 27. 7. až 24. 8. Jubilejního ročníku se zúčastní jak studenti bohemisté ze zahraničních univerzit, tak i takzvaní uživatelé jazyka. Na letošní LŠSS jsou přihlášení studenti ze třiceti zemí celého světa, a to: reciproční stipendisté MŠMT ČR, studenti výukového programu EU – Erasmus-Socrates, frekventanti vzdělávacího programu Bohemicum z univerzity v Řezně a Pasově (SRN), kteří na LŠSS v Brně završují své roční studium českého jazyka, dále pak stipendisté Kabinetu češtiny pro cizince FF MU a studenti, kteří si po- byt na letní škole hradí sami.

Připravený program letní školy je velmi bohatý. Mimo hodiny přímé výuky

českého jazyka v kurzech (na osmi úrovních pokročilosti ve třinácti kurzech) je připraven velký cyklus padesáti přednášek a besed z různých sfér života české společnosti, semináře z české literatury, ortografie, české výslovnosti a lexikálně-stylistická cvičení. Do programu je zařazen také cyklus deseti českých celovečerních filmů pod názvem Humor v českém filmu.

Výukový program bude doplněn čtyřmi exkurzemi. V tomto roce účastníci navštíví Beskydy, Moravský kras, zámky v Jaroměřicích nad Rokytnou a Telči. Exkurze do Bučovic a Slavkova povede a svým odborným výkladem doplní profesor Jiří Kroupa.

V rámci exkurze do Moravského krasu a Křtin a slavnostního zakončení 40. jubilejního ročníku LŠSS budou studenti moci vyslechnout varhanní

koncert z děl českých mistrů a koncert českých a moravských lidových písní.

Letos se uskuteční i první setkání mladých bohemistů, kteří „prošli“ jako studenti brněnskou letní školou a v současné době působí na svých domovských univerzitách v rámci bohemistických kateder a ústavů. Pozvání přijalo třináct bohemistů, již během LŠSS proslavili své přednášky a někteří z nich se budou též podílet na výuce v kurzech.

Tak jako v letech minulých bude vydán sborník přednášek a besed LŠSS (letos je to již patnáctý ročník).

V tomto roce bude připraven také sborník přednášek mladých bohemistů, kterým chtějí oslavit čtyřicet let výuky českého jazyka jako jazyka cizího na FF MU.

Eva Rusinová

Konference NAFSA 2007

Každoroční konference americké Asociace mezinárodních vzdělávacích institucí (NAFSA), jejíž padesátý devátý ročník se uskutečnil poslední květnový týden ve městě Minneapolis, přinesla opět možnost přímého setkání zástupců MU s partnerskými univerzitami.

Kromě workshopů, které měly velmi pestrou náplň a na nichž se zástupci MU setkali se svými partnery, byly navázány i další nové kontakty převážně s mimoevropskými institucemi. Letošní konference se zúčastnilo okolo sedmi tisíc delegátů vzdělávacích institucí. Ředitel Centra zahraničních studií Don Sparling spolu s Martinem Vaškem (CZS) jednali o nové spolupráci s thajskou univerzitou Mahidol, Hong Kong Baptist University, ale i s mnoha dalšími potenciálními partnery, pře-

Konference umožnila setkání zástupců MU s jejich kolegy z partnerských univerzit. Foto: Martin Vašek.

vážně ze Spojených států. Konference přinesla i spoustu nových pohledů na trendy v univerzitním vzdělávání: na jedné straně se projevuje narůstání objemu mobility zahraničních studentů, na druhé straně dochází k zintenzivnění a následnému zkrácení doby pobytu v zahraničí.

-red-

Vysoké školy a vysokoškolská politika

Projev rektora MU Petra Fialy na Dies academicus 2007

Významný ekonom 20. století Joseph A. Schumpeter již ve své klasické práci *Kapitalismus, socialismus a demokracie* z roku 1942 napsal, že „jedním z nejdůležitějších rysů pozdějších stadií kapitalistické civilizace je horečnatý rozvoj vzdělávacího aparátu, zvláště možností vyššího vzdělávání. Tento vývoj byl a je stejně nevyhnutelný jako vývoj obrovských průmyslových jednotek, ale na rozdíl od něho byl a je podporován veřejným míněním a státní autoritou, takže dospěl mnohem dál, než by dokázal vlastními silami.“ Univerzity mají skutečně dnes mnohem více možností, než měly jako víceméně uzavřené elitní korporace. Průvodním jevem tohoto pozitivního vývoje je ovšem nutnost opakovaně obhajoby vlastní autonomie jako nezbytné podmínky úspěšného fungování univerzity a obecně větší závislosti na státu. Schumpeterova slova nám také připomínají úzkou provázanost rozvoje masového terciárního vzdělávání s politikou státu a jeho podporou.

V posledních letech se u nás diskutuje řada otázek souvisejících s proměnami vysokoškolského systému a reformou vysokých škol, přičemž pozornost je oprávněně zaměřena především na činnost těchto institucí. Nemělo by se však zapomínat, že úsilí univerzity může být úspěšné a může vést k dosažení mezinárodně srovnatelné kvality vzdělávání a výzkumu jen tehdy, pokud jim stát vytvoří vhodné rámcové podmínky. Při bližším pohledu na český vysokoškolský systém však vzniká pochybnost, zda český stát svou funkci klíčového aktéra vysokoškolské a vědní politiky dostatečně naplňuje. Dlouhodobá absence koncepční a realistické politiky terciárního vzdělávání se postupně stává nejen překážkou dosažení významnějšího postavení českých univerzit v evropském vzdělávacím a výzkumném prostoru, ale může vést i k celkovému snížení kvality a k ohrožení funkcí, které vysoké školy mají ve společnosti plnit.

Kvalita není důležitá?

Každé ráno procházím monitoring tisku zaměřený na oblast vysokého školství. Mediální obraz českého vysokoškolského systému je až idylický a vyvolává pocit, že žijeme v zemi, jež je zaslíbená vysokoškolskému vzdělání a kvalitnímu výzkumu. Téměř v každém bývalém okresním městě působí univerzita přinejmenším evropského významu, a pokud tam ještě nepůsobí, tak se něco takového chystá. Z více než sedmdesáti v současnosti existujících českých vysokých škol nemá jen málokterá ambici být vysokou školou univerzitního typu – již téměř třicet tento status má – a většina z nich, při troše úsilí, tohoto postavení brzy dosáhne. Ostatně v sektoru veřejných a státních vysokých škol, kterých je dvacet osm, jsou jen dvě, které nejsou univerzitní, a nikdo nepochybuje o tom, že to je jen otázkou času, kdy se tato situace změní. Snad všechny tyto školy prohlašují, že dělají špičkový výzkum dosahující mezinárodních standardů, a pokud to ještě není náhodou vidět, tak jistě brzy bude.

Mohli bychom si říci, že není tak důležitých škol, vždyť každý přece chválí své zboží, ať je jeho kvalita jakákoliv. Jenomže nechválí sami. Také naši politici při návštěvě jakékoliv vysoké školy – kromě obvyklých a dnes již v Evropě povinných prohlášení o prioritě vzdělávání a výzkumu – neopomenou zdůraznit, jak kvalitní je právě navštěvaná vysoká škola a jak nepochybně je či brzy bude konkurenceschopná v evropském prostoru. I nad tím bychom mohli mávnout rukou, vždyť zdvořilost by měla i české politiky zdobit. Zneklidňující na celé věci je však to, že jak reprezentanti vysokých škol, tak politici téměř svým hodnocením nejspíše věří.

A proč také ne, když v České republice neuplatňujeme téměř žádná kritéria hodnocení kvality vysokých škol, která by měla nějaký vliv na strukturování a diferenciaci prostoru terciárního vzdělávání, např. pomocí finančních nástrojů. Český vysokoškolský systém se tak vyznačuje pozoruhodným rovnostářstvím, které sice vede k dobrému uspokojení kdejakých regionálních zájmů a ke klidnému prostředí, kde jsou všichni kamarádi, ale který je současně velmi neefektivní a nevede k tomu, aby se alespoň některé instituce staly opravdu konkurenceschopnými v mezinárodním srovnání a aby se zvyšovala celková úroveň vzdělávání a efektivně se využívaly i tak omezené prostředky na výzkum a vývoj.

Není se co divit, že jakýkoliv pokus rozdělovat peníze v nějaké soutěži založené na kvalitě, narazil vždy na rezistenci celého prostředí a záležitost skončila dříve, než bylo možno pocítit její pozitivní efekty. Tak dopadla např. soutěž o výzkumné záměry, s jejíž pokračováním se nyní již nepočítá a která zaměstnala státní aparát také následným vymyšlením kompenzačních opatření pro ty, kteří neuspěli a mysleli si, že uspět měli. Ještě dříve, než začala, skončila také soutěž o integrované rozvojové projekty pro rok 2007, kdy Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (MŠMT) přiznalo, že neví, jak vlastně kvalitu projektů zhodnotit a raději určené prostředky se souhlasem některých škol přerozdělilo všem. Poškozenými tedy byli pouze ti, kteří strávili nemálo času na přípravě kvalitních projektů, soutěž vzali vážně a uvěřili tomu, že integrované rozvojové projekty byly jednou z priorit ministerstva v jeho Dlouhodobém záměru.

Prostředky na vzdělávání a částečně na výzkum se rozdělují podle několika jednoduchých kvantitativních kritérií doplněných několika naopak složitými koeficienty a vzorci podle principu, že všichni dostanou na všechno – když bude peněz méně, tak všichni o něco méně, když více, tak zase všichni o něco více. Je ovšem ještě jedna kategorie prostředků, která je také pro rozvoj škol klíčová – a to jsou investiční prostředky. Zde se naopak nerozděluje podle žádných kvantitativních (natož kvalitativních) kritérií ani podle nějakého konceptu, ale podle toho, která škola je jak usilovná v bušení na minister-ské dveře, kdo vlivný je z jakého kraje nebo – v horším případě – kdo uspořádal lepší hon či dovezl kvalitnější víno. Tyto věty se nemají nikoho dotknout, nejde ostatně o osoby a obsazení, ale o systém, který postrádá rozumná pravidla hry.

Celý systém ovšem naopak nepostrádá prvky jistého napětí, které spočívá v tom, že vysoké školy nikdy nevědí, kolik peněz budou mít na příští rok, a dokonce ani ne, kolik celkové bude do vysokého školství v dalších letech vloženo prostředků, ať už investičních či neinvestičních. Pokud náhodou takový výhled vznikne – jak se to stalo např. před dvěma lety –, mají vysoké školy jednu jistotu: že nebude dodržen.

Koncepce, sliby a realita

Všechny zmíněné skutečnosti jsou výsledkem absence realistické vysokoškolské a vědní politiky a nedostatku konzistentního politického rozhodování v oblasti terciárního vzdělávání. Přitom se nedá říci, že by se politická reprezentace vysokoškolské a výzkumné problematice nevěnovala. Předcházející dvě ministryně a jejich týmy věnovaly vysokým školám velkou pozornost a v rámci svých možností se snažily vytvořit pro vysoké školy přijatelné podmínky. Většinou však šlo spíše o „hasení požárů“, které mohly celý systém ohrozit.

Česká vysokoškolská politika se dokonce vyznačuje řadou vládních či

ministrských dokumentů, které obsahují mnoho analýz a doporučení, ale jejichž osud bývá vždy stejný. Kdybych se zeptal i poučených členů akademických obcí našich univerzit, o jaké dokumenty se jedná a co se na jejich základě uskutečnilo, nemyslím si, že by si na nějaké vzpomněli. Připomeňme si tedy některé z nich, aby bylo zřejmé, v jakém konceptuálním rámci se pohybujeme.

Důležitým koncepčním dokumentem byla nejprve *Bílá kniha – Národní program rozvoje vzdělávání v České republice* z roku 2001, která pro oblast terciárního vzdělávání stanovila mj. zvláštní premisu, že jakékoliv „výsledky hodnocení kvality nebudou přímo ovlivňovat rozdělování finančních prostředků a nebudou primárně využívány pro vzájemné porovnávání různých institucí a sestavování jejich žebříčků, protože předmětem hodnocení bude míra naplnění určených cílů“. Toto východisko je jedním z mála vládních přístupů, které jsou trvale respektovány. Na tento dokument bezprostředně navazovala *Strategie rozvoje terciárního vzdělávání (2000–2005)* z roku 2001. V roce 2004 byla připravena *Koncepce reformy vysokého školství*, která byla nahrazena (doplněna) už o rok později dokumentem nazvaným *Aktualizace koncepce reformy vysokého školství*. Ve stejném roce (2005) byl přijat *Dlouhodobý záměr MŠMT do roku 2010*, a nepočítáme-li zprávu OECD z roku 2006, k jejímž závěrům se ministerstvo několikrát přihlásilo, pak další koncepci bude obsahovat nová Bílá kniha připravená zřejmě v průběhu příštího roku.

Tyto koncepční dokumenty, jež na sebe částečně navazují, částečně se překrývají a částečně se doplňují, mají několik společných prvků: 1. obsahují velmi dobré a kvalifikované analýzy; 2. naprostá většina doporučení a závěrů je v souladu s trendy rozvoje vysokého školství v evropských zemích; 3. jsou v nich stanoveny vcelku rozumné cíle; 4. cíle dokumentů bývají částečně splněny – ale jsou to právě ty cíle, které realizují z povahy věci samy vysoké školy bez většího vlivu či pomoci státu, nebo obecně cíle, k nimž tlakem vnějšího prostředí celý systém stejně směřuje; 5. cíle, jejichž splnění závisí na státu, naopak zpravidla dodrženy nejsou a nástroje, které se předpokládají pro jejich realizaci, nejsou vytvořeny.

Příkladem může být osud vládních dokumentů *Koncepce reformy vysokého školství* a *Aktualizace koncepce reformy vysokého školství*. Byl jsem původně proti tomu, aby vysoké školy s těmito koncepčními materiály souhlasily, a to nikoliv proto, že by byly v principu špatné, ale proto, že obsahovaly reformy, které dobré vysoké školy už dávno udělaly, a navíc dokument pracoval převážně s aktivitami, které spadají do autonomie vysokých škol. Nicméně z řady diskusí s tehdejšími vedeními ministerstva vyplynulo, že celá koncepce je vlastně především zdůvodněním nového způsobu financování vysokých škol a navýšení finančních prostředků a směřuje k rozdělování finančních prostředků podle kvalitativních kritérií – a že bez tohoto dokumentu to nebude možné. Kdo by na základě takového zdůvodnění nesouhlasil, zvláště když koncepce tvrdila, že její „základní myšlenkou, která se bude promítat do všech změn, bude podpora excelence a obecně rozvoj silných stránek činnosti každé instituce“ a „potlačování slabých stránek“? Zásady reformy opravdu předpokládaly, že: – budou posíleny nenormativní složky dotace a do pravidel pro rozdělování jednotlivých částí dotace na vzdělávání i na výzkum a vývoj budou postupně zaváděny výstupní a kvalitativní parametry; – váha ryze kvantitativních hledisek, modifikovaných o vliv výstupních a kvalitativních parametrů, reprezentovan

vaných zejména ve formulovém financování, bude postupně snižována ve prospěch kontraktového financování v rámci rozvojových programů, které umožní motivovat vysoké školy k implementaci cílů reformy; – u většiny složek dotace bude prosazováno plánování prostředků na delší období (5 a více let), které umožní střednědobé plánování a efektivní využití přidělených prostředků; – v souladu s mezinárodními dokumenty bude prosazováno navýšení rozpočtu na výzkum a vývoj, především na výzkumné záměry, které zohledňují kvalitu příslušného příjemce, (a) tato forma institucionálního financování výzkumu na VŠ se stane jedním ze základních nástrojů reformy. Výzkumné záměry na jednotlivých VŠ budou financovány důsledně na základě důkladného hodnocení, což výrazně prohloubí diferenciaci škol podle vědeckého výstupu. Přitom se vytvoří stabilní prostředí k pěstování špičkového výzkumu na úspěšných VŠ.“

Připomínám klíčové zásady reformy proto, že tyto velmi rozumné sliby rozvíjení vysokoškolské politiky obsahovala vládní koncepce stará necelé dva roky. Jak ovšem byly tyto cíle naplněny a jaká je dnešní realita?

Kvalitativní aspekty rozdělování příspěvků či dotace jsou spíše marginální, kontraktované financování v rámci rozvojových programů se nejen nezvýšilo, ale fakticky snížilo, plánování finančních prostředků na 5 a více let není vůbec možné, protože ani nevíme, co dostaneme v příštím roce, a výzkumné záměry se jistě nestanou základním nástrojem reformy, protože se s nimi již do budoucna nepočítá. Parametry navyšování rozpočtových prostředků pro vysoké školy a pro výzkum a vývoj schválené na základě těchto dokumentů vládou už také neplatí.

Česká vysokoškolská politika se nemůže pochlibit ani koncepčním vytvářením legislativních podmínek pro působení vysokých škol. Připomeňme, že zákon o vysokých školách z roku 1998 byl již čtrnáctkrát novelizován. Významnější novelizace byly tři (2001, 2005, 2006) a o všech lze konstatovat, že v zásadě vylepšily situaci vysokých škol. Změny zákona ovšem vznikly jako poslancecké iniciativy, při nichž hrálo ministerstvo převážně roli korektora či oponenta, a jedině díky úsilí několika jednotlivců se podařilo vytvořit takové novely, které např. usnadnily hospodaření vysokých škol a umožnily jim alespoň do určité míry se rozumně ekonomicky chovat. Legislativní vysokoškolské prostředí však není utvářeno na základě systematické koncepční práce a celkového směřování vysokoškolské a vědní politiky a je spíše jen otázkou štěstí a dobré personální konstelace, že jsou výsledky přijatelné.

Samozřejmě všechny politické a ekonomické důvody, kterými lze vysvětlit opakované selhávání či úplnou absenci české vysokoškolské politiky, známe a dokázal bych je zde vyjmenovat stejně dobře jako politici sami. Jenomže nejde tolik o důvody, proč nám koncepční vysokoškolská politika především v oblasti realizace chybí, ale spíše o uvědomění si důsledků takového stavu a jeho neudržitelnosti. Bez koncepční politiky, navíc s relativním nedostatkem finančních prostředků a při zachování jejich plošné distribuce, směřuje celý vysokoškolský systém

k nebezpečné nivelizaci, která vytvoří široký průměr, ale žádnou konkurenceschopnou excelenci a nepovede k diferencované funkci jeho jednotlivých složek. Takový systém nemůže naplnit společenská očekávání ani dobře přispívat ke konkurenceschopnosti České republiky.

Politické rozhodování a distribuce finančních prostředků

Množství sebelepších koncepčních, formulujících a re-formulujících dokumentů ještě nevytvoří vysokoškolskou politiku, zvláště když se jimi nikdo neřídí a už druhý měsíc neplatí ani to málo ze závazků státu, co je v nich napsáno. Proto máme vysokoškolskou politiku, která postrádá obsah, kontinuitu i realizaci vlastních cílů. Přitom se většinou tváříme, že je vše v pořádku a že se celý systém dobře rozvíjí. Víme ale, kterým směrem a k jakým důsledkům to povede? Trochu to připomíná známý zenový kóan, v němž se mladý zenový mnich vptává svého mistra: „Mistré není to tak, že člověk musí nejprve zabloudit, má-li najít cíl, k němuž směřuje?“ A mistr mu odpovídá: „Od té doby, co nemám žádný cíl, už nebloudím.“ Myslím ovšem, že v této evropské zemi nechceme, aby se stál choval jako zenový mistr.

Tato situace je navíc doprovázena dalšími skutečnostmi a tendencemi, které neskýtají dobré perspektivy, nebudou-li rychle změněny. Stát se místem vytváření stabilních podmínek pro rozvoj systému terciárního vzdělávání a vytváření předpokladů pro vznik evropských center excelence soustřeďuje na každoroční krizový management nedostatku finančních prostředků pro vzdělávací i výzkumnou činnost, které jsou pak s velkou slávou a zpravidla až za osobního přispění právě úřadujícího premiéra přece jen přiděleny ve výši, která alespoň udržuje současný stav.

Finanční prostředky – ať by byly přiděleny v jakékoliv výši – ovšem nakonec nemohou stačit a nemohou přinést žádoucí efekty, protože nejsou rozdělovány na základě realizace průmyslových politických cílů. Kupříkladu finance pro výzkum a vývoj se rozdělí mezi více než dvacet rezortů (poskytovatelů), kde část z nich často skutečně zmizí jako v černé díře. Nejsou to ovšem vysoké školy, které na tom mají vinu, protože právě vysoké školy dokáží těch prostředků, které se k nim nakonec dostanou, využít ještě nejlépe a produkovat největší množství výsledků prakticky ve všech sledovaných kategoriích.

Prostředky na vzdělávací činnost rozděluje zase MŠMT po dohodě s reprezentativní komisí, což je jen poradní orgán náměstka ministryně školství. A zde jsme u dalšího závažného problému českého systému, kterým je nevhodný (až alibistický) způsob projednávání finančních otázek s tzv. reprezentacemi vysokých škol (resp. s několika zástupci těchto reprezentací) namísto jednání s vysokými školami; a tato tendence bohužel v posledních dvou letech nebezpečně vzrůstá. Jistě, stát může argumentovat, že vše bylo vysokými školami odsouhlaseno. Odpovídá však takové tvrzení realitě a odpovídá vůbec způsobu projednávání obvyklým postupům v úspěšných vysokoškolských systémech? Odpověď musí být záporná.

►Pokračování na straně 7

/pokračování ze strany 6 ▶

Reprezentace jsou dvě: Rada vysokých škol je historické specifikum českého systému, pro nějž je těžko hledat v zahraničí obdobu (což neznamená, že nedělá dobrou práci). Česká konference rektorů není více než jen dobrovolným klubem rektorů. Pokud by mělo mít financování vysokého školství nějakou rozumnou podobu, pak by muselo být nejspíše založeno na kontraktech (víceletých) s jednotlivými vysokými školami, které jsou samostatnými a ze zákona ustavenými institucemi, jejichž hlas nemůže být – a nikde v rozvinutých zemích není – v takto závažných otázkách nahrazován jen kolektivními „reprezentacemi“. Zájmová sdružení vysokých škol mají jinou funkci a je povinností státu tyto věci rozlišovat.

Doplníme-li tento stav neprůhledným systémem přidělování investičních prostředků, přílišným spoléháním na evropské strukturální fondy jako nahrazení chybějících prostředků v národním systému a tváním na mylném předpokladu, že školy mohou jen svým větším úsilím získat více prostředků ze soukromých zdrojů, aniž se jim proto ale vytvoří podmínky, pak získáváme neutěšený obraz politické struktury českého vysokoškolského systému, obraz, který volá po změně. Nastala doba, kdy už tolik nepotřebujeme reformovat jednotlivé instituce, ale kdy potřebujeme reformovat celý systém terciárního vzdělávání a kdy nutně potřebujeme koncepční vysokoškolskou a vědní politiku.

Potřeba reformy

Vysoké školy, které se chtěly reformovat a měly na to vnitřní sílu, to už v minu-

losti provedly. Například Masarykova univerzita naplnila sama snad všechny klíčové body všech českých koncepcí vysokoškolské politiky, často i dříve, než byly zformulovány. Máme strukturované studium, flexibilní, dostupný, otevřený systém zohledňující jak potřeby praxe, tak dalšího studia, internacionalizovali jsme se, rozvinuli celoživotní vzdělávání, využíváme informační technologie, připravujeme výzkumné projekty a jsme v nich úspěšní, máme výkonný mzdový systém, který nám udržuje schopné pracovníky, profesionalizujeme management, efektivně hospodaříme díky motivačnímu způsobu utváření rozpočtu, máme vlastní příjmy tvořící více než pětinu našeho rozpočtu, jedinečným způsobem se podílíme svými prostředky na investicích ve výši, která u nás nemá obdoby, spolupracujeme s aplikační sférou včetně podnikatelského sektoru. Upřímně řečeno, museli byste v dokumentech o vysokoškolské politice dlouho hledat něco, co na Masarykově univerzitě už nějakou dobu nefunguje. Tyto reformy jsme provedli sami a jsme v nich schopni pokračovat, protože politika kvality a rozvoje se stala součástí vnitřní kultury naší univerzity. To je potřeba znovu zdůraznit: kdo chtěl, mohl již reformy provést. Nechci mluvit za druhé, ale Masarykova univerzita jistě není jediná, která prošla rozsáhlou vnitřní transformací. Naopak ty školy, které to dosud neudělaly, to neudělají, ani když bude mít jejich management více pravomocí (což je jedno z diskutovaných témat další chystané úpravy vysokoškolského zákona). Budou se reformovat pouze pod tlakem rozumných

finančních nástrojů založených na kvalitě a výkonu.

Od státu nepotřebujeme rady o získávání soukromých financí, o tom, které studenty a do kterých oborů máme brát, o uplatnitelnosti studentů, o vnitřním řízení škol, nepotřebujeme další zužování ekonomických pravidel, v nichž se pohybujeme, a nepotřebujeme ani další zásahy státu do autonomie škol.

Co naopak potřebujeme, lze vyjádřit slovy Ralfa Dahrendorfa, bývalého ředitele London School of Economics a děkana St. Antony's College v Oxfordu: „Univerzity potřebují svobodu. Musejí mít možnost přijímat studenty podle svého uvážení a účtovat si od nich, co je třeba. Úlohou státu je napravovat nespravedlnosti, nikoliv řídit celý podnik.“ Dále podle Dahrendorfa celý vysokoškolský systém nezbytně potřebuje diferenciaci. A k tomu bych dodal to, co už Dahrendorf nezmiňuje, protože je to v západní Evropě samozřejmé – a to je elementární stálost pravidel, přiměřená průhlednost rozdělování financí včetně investic (pokud už vůbec mají být vydávány z jednoho „balíku“ prostředků) a střednědobý plán financování jednotlivých škol, který je také dodržován (např. ve formě několikaletých smluv). Nezbyvá než si přát, aby současná vláda rozšířila své reformní úsilí i na oblast vysokoškolské a vědní politiky, protože bez jejich rozumného nastavení nemusi ani zdánlivě důležitější reformy vést k dlouhodobě žádoucím výsledkům.

Je zřejmé, že problémy české vysokoškolské politiky souvisejí do značné míry s financemi, ale není to jen otázka prostředků. Jistě je potřeba zvyšovat veřejné

príspevky určené pro vzdělávání a výzkum alespoň tak, aby dosáhly v zahraničí obvyklého podílu na HDP. Možná ještě důležitější než zvyšování prostředků je jejich efektivní distribuce podle definovaných cílů a na základě rozumných kvalitativních kritérií. Stejně tak je ovšem důležité otevřít možnosti pro získávání soukromých prostředků, které se za stávající situace v systému nemohou objevit, resp. univerzity na ně nemohou dosáhnout, protože soukromé subjekty nemají motivaci a často ani možnost, jak je vysokým školám poskytnout.

V rozumně nastaveném systému jsou univerzity schopny vložené veřejné i soukromé prostředky bohatě zhodnotit, což ukazuje zkušenost ze všech zemí, kde je vysokoškolský systém dostatečně svobodný, diferencovaný a pravidla přiměřeně stabilní. Jak konstatoval známý

sociolog Steve Fuller, „univerzity vůbec nejsou přihloupulé organizace. (...) Vždyť specifikum univerzit spočívá ve vytváření nových znalostí (skrze výzkum), jež se poté konsolidují a distribuují (skrze výuku). V první fázi vysoké školy produkuje nové formy sociálních výhod a výhod, zatímco ve druhé fázi je likvidují. A právě tento ojedinělý druh kreativní destrukce dělá z univerzit jedny z nejlepších podnikatelských organizací.“

K tomu bych dodal, že za to, co společnosti jako univerzity přinášíme, toho nechceme mnoho a hlavně nic ve světě neobvyklého – jen jasnější pravidla hry, přiměřenou stabilitu těchto pravidel a dodržování zásad a cílů, které byly v rámci vysokoškolské a vědní politiky formulovány.

Petr Fiala

(Projev na Dies academicus, 9. 5. 2007)

Česko-japonská spolupráce chirurgů

Tématem jedenáctého chirurgického česko-japonského dne byla chirurgická léčba zhoubných nádorů, které se v obou zemích hojně vyskytují – jedná se zejména o karcinomy plic, žaludku, prsu, tlustého střeva a recta.

Tradice česko-japonské spolupráce v chirurgii je již desetiletá. První vzájemné setkání inicioval významný český chirurg prof. Miloš Hájek, to letošní bylo v pořadí jedenácté. Konference se střídavě konají v Japonsku a v ČR, letos proběhla první část setkání v Hranicích zámečku u Valtic 30. května. Organizaci květnové konference garantoval plzeňský chirurg prof. Karel Novák a doc. Jiří Vokurka, proděkan Lékařské fakulty Masarykovy univerzity.

O svých zkušenostech s operativní léčbou karcinomů referovalo jedenáct předních japonských chirurgů ze šesti

Přední chirurgové (zleva) K. Maeda, J. Vokurka, Y. Ogata, M. Maruta. Foto: Archiv LF.

univerzitních nemocnic. Autory přednášek z Lékařské fakulty MU byli profesoři Jan Žaloudík a Petr Dítě a docent Jiří Vokurka. V překvapivém počtu se jednání zúčastnili také medikové.

Japonci svým vlastním přístupem k nádorovým nemocem předběhli všechny vyspělé státy. Vzhledem k masivnímu výskytu zhoubných nádorů po výbuchu atomové bomby v Hirošimě a Nagasaki zvolili racionální přístup – prozíravě investovali do prevence, což se v současnosti projevuje snížením úmrtnosti, a naučili se rozpoznávat nemoc ve stadiu, kdy je ještě vyléčitelná.

Investice do prevence nádorových onemocnění v ČR jsou stále nízké. Tam, kde zatím probíhají (mamární screening), se ukazují dobré výsledky (například v Masarykově onkologickém ústavu). Kroměčasné diagnostiky se Japonci dostali na přední místo ve světě vypracovanými operačními metodikami, mají výbornou přístrojovou techniku a záznamy operací, jejichž edukační hodnoty jsou nesporné.

Pro nás je potěšitelné, že česká chirurgie má srovnatelnou úroveň. Stejně jako japonská nahrazuje razantní přístupy méně invazivními (až miniinvazivními) všude tam, kde je to vhodné. Japonci oceňují náš komplexní přístup k radikální chirurgické léčbě velkých sarkomů, včetně postupů rekonstrukční chirurgie. Pro japonské lékaře jsou zajímavé zkušenosti našich chirurgů také proto, že současná japonská populace roste do větší výšky a množstvím podkožního tuku se začíná podobat populaci evropské.

Jedenáctý česko-japonský chirurgický den společně s českou sekci International College of Surgeon's připravovala Lékařská fakulta MU, Univerzita Pardubice a Sdružení praktických lékařů ČR, záštitu poskytl hejtman Jihomoravského kraje Stanislav Juránek. Další česko-japonský chirurgický den, konaný na našem území, bude v Harrachově v Krkonoších a po něm na zámku Kozel u Plzně.

Věra Linhartová

Příležitost nastartovat svou vědeckou dráhu

Výsledky soutěže nového ročníku Programu rektora Masarykovy univerzity na podporu tvůrčí činnosti byly vyhlášeny začátkem června.

Výraz Program rektora MU na podporu tvůrčí činnosti studentů, což je přesný název soutěže, říká vlastně vše podstatné. Do soutěže se může přihlásit každý student Masarykovy univerzity, který chce získat z univerzitních zdrojů finanční podporu na dosažení nadstandardních výsledků své diplomové či disertační práce. Program je také určen těm studentům, kteří mají zájem věnovat se výzkumné činnosti nad rámec běžných studijních povinností.

Program rektora MU vychází z myšlenky, že je potřeba podporovat snahu studentů pouštět se do náročných vědecko-výzkumných úkolů. Pro většinu uchazečů je to zároveň první příležitost, jak si vyzkoušet účasť

v podobném typu soutěže. Tato zkušenost se pak hodí všem, kteří chtějí ve vědecko-výzkumné činnosti pokračovat i v budoucnu.

K získání podpory musí studenti mimo jiné prokázat, že finance budou použity na projekt s vysokou odbornou úrovní s konkrétními výsledky a že je v jejich silách předsevzatých cílů dosáhnout. Všechny přijaté návrhy nejprve hodnotí oponenti. Zaměřují se nejen na odbornou stránku jednotlivých projektů, ale třeba také na to, zda student dokáže odpovídajícím

způsobem odhadnout finanční náklady spojené s realizací projektu.

Ve druhé fázi se projektů i oponentských posudků ujímá komise z řad proděkanů a prorektorů, která vybírá nejlepší projekty. Nakonec je návrh komise předložen rektorovi a ten svým rozhodnutím celé výběrové řízení uzavře.

Loňský ročník vyvrcholil 29. června veřejným seminářem, na němž řešitelé obhájili před hodnotícími komisemi výsledky svých projektů.

Martina Hlavatá

VÝSLEDKY SOUTĚŽE PROGRAMU REKTORA MU

V loňském roce bylo podpořeno celkem 30 návrhů, přičemž celková výše finanční podpory činila 1 906 600 Kč. V letošním roce je to již 32 návrhů, na které bude z univerzitních prostředků vynaloženo celkem 2 246 400 Kč. Nejvíce finančních prostředků pro akademický rok 2006/2007 získali studenti

z Přírodovědecké fakulty (jednalo se celkem o 11 projektů), úspěšní byli také navrhovatelé z Filozofické fakulty (5 projektů), z Lékařské fakulty (4), z Fakulty sociálních studií a z Ekonomicko-správní fakulty (po 3 projektech), z Právnické fakulty a z Fakulty informatiky (po 2 projektech).

Průzkum Ukončení studia na MU – ohlédnutí a perspektiva

Na konci letního semestru 2007 se již tradičně uskutečnil průzkum čerstvých absolventů denního magisterského studia všech devíti fakult univerzity s názvem Ukončení studia na MU – ohlédnutí a perspektiva.

Dotazníkové šetření zaměřené na názory studentů, kteří právě končí své studium na Masarykově univerzitě a chystají se na přechod do praxe, probíhá na univerzitě pravidelně již od roku 1994.

Otázky dotazníku se zaměřují na vhlídky absolventů MU ohledně získání pracovních míst, způsoby hledání zaměstnání, průměrný nástupní plat nebo na pocit ohrožení a obav z nezaměstnanosti. Průzkum je také využit k získání informací o tom, jak absolventi hodnotí kvalitu poskytnutého vzdělání i to, jak je Masarykova univerzita připravila pro uplatnění v praxi. Mezi dalšími zjišťovanými údaji je

pak například zájem absolventů o práci v zahraničí.

Názory čerstvých absolventů představují pro univerzitu důležitý zdroj zpětné vazby a setkávají se s živým zájmem i ze strany studentů. Z výsledků vyplývají zajímavá zjištění. V roce 2006 například celá polovina respondentů již v období závěrečných zkoušek a promoci budto vědělo, kam nastoupí, nebo již dokonce pracovalo. Z těch, kteří práci teprve začínali hledat, se ve srovnání s výsledky minulých absolventských ročníků zatím nejmenší podíl obával nezaměstnanosti. Kompletní výsledky průzkumu je možno nalézt na stránkách Poradenského centra MU: <http://www.rect.muni.cz/pcentrum/statistiky.php>.

I letos budou v průběhu měsíce června a července studenti končit své studium na MU osloveni, aby se průzkumu zúčastnili a vyplnili dotazník.

-red-

Výsledky naší spolupráce s průmyslem musí být zdarma dostupné komukoliv, říká doc. Antonín Kučera, vedoucí Institutu teoretické informatiky Fakulty informatiky MU

Foto: Petr Preclík

Doc. RNDr. Antonín Kučera, Ph.D., vedoucí Institutu teoretické informatiky Fakulty informatiky, se narodil 14. února 1971 ve Znojmě. Na Přírodovědecké fakultě Masarykovy univerzity vystudoval obor informatika. Od roku 1995 působí na Fakultě informatiky MU. V roce 1997 získal Cenu rektora pro nejlepší studenty postgraduálního studia za obor matematická informatika. Po ukončení doktorátu získal stipendium prestižní Humboldtovy nadace a strávil dva roky na Technické univerzitě v Mnichově, opakovaně pak působil ve Švédsku a v dalších evropských zemích. V současnosti mimo jiné pracuje s dalšími odborníky na projektu spolupráce univerzity a průmyslu. Rád poslouchá folkovou hudbu.

Zabýváte se oborem, jehož náplň si mnoho lidí obtížně představí. V čem spočívá práce na poli teoretické informatiky?

Jde o oblast na rozhraní aplikované matematiky a informatiky a její záběr je opravdu široký. Zahrnuje například návrhy algoritmů, datových struktur, programovacích jazyků nebo formálních matematických modelů výpočetních systémů, které umožňují zkoumat vlastnosti výpočetních procesů bez toho, aby se přímo zkoušely na počítačích. Výsledkem takové analýzy je pak hlubší poznání toho, jaké úlohy lze pomocí počítačů v principu řešit, kolik to vyžaduje času a paměti, jestli se daný algoritmus chová za všech okolností správně a podobně. O tyto znalosti se opírají veškeré moderní informační technologie. Určitá zvláštnost oproti klasickým přírodním vědám jako biologie nebo chemie je to, že i negativní výsledky typu „tuhle nejde“ mohou mít značný praktický význam.

Například?

Například technologie digitálního podpisu využívá šifrování pomocí veřejného klíče. Veřejný klíč je v principu jen zápisem velmi dlouhého čísla, které vzniklo jako součin dvou „velkých“ prvočísel. Pokud bychom znali tato dvě prvočísla, mohli bychom zfalšovat digitální podpis vlastníka veřejného klíče. Dané číslo (veřejný klíč) samozřejmě lze rozložit na součin prvočísel pomocí počítačového programu tak, že postupně vyzkoušíme všechny možné dělitele. Pro „velká“ čísla je ovšem počet potřebných operací dělení tak velký, že to ani nejrychlejší počítače v rozumném čase nezvládnou. Z hlediska bezpečnosti celého šifrování je velmi důležité vědět, zda existuje nějaký lepší algoritmus, s jehož pomocí lze prvočíselný roz-

klad spočítat rychle. Je přitom zřejmé, že doufáme v negativní odpověď, tedy že to nejde. Není bez zajímavosti, že tato konkrétní otázka dosud není uspokojivě vyřešena a pořádný matematický důkaz „neprolomitelnosti“ technologie digitálního podpisu nemáme. Je dokonce znám model hypotetického výpočetního zařízení (kvantový počítač), na kterém lze prvočíselný rozklad zjistit rychle. Možnost reálné konstrukce kvantového počítače je ovšem věcí vzdálené budoucnosti.

V poslední době vás zaměstnává také práce na projektu spolupráce fakulty a průmyslové sféry. V čem konkrétně tato spolupráce spočívá?

V roce 2005 jsme spolu s dalšími českými pracovišti získali v rámci programu IM podporu pro založení národního výzkumného centra Institut teoretické informatiky (ITI). Ačkoliv to tak podle názvu nevypadá, jde o centrum aplikovaného výzkumu zaměřené na fundamenty soudobých informačních technologií. Přímalá spolupráce s průmyslem je zde základní podmínkou už proto, že část nákladů centra přichází právě od průmyslových partnerů. Z jejich pohledu se jedná o určitou formu investice, která se má v nějaké podobě vrátit. Výsledky této spolupráce musí být ovšem zdarma dostupné komukoliv, není tedy možné spolupracovat na vývoji konkrétních komerčních produktů. Tyto požadavky vypadají na první pohled protikladně, nicméně se nám po určitém úsilí podařilo nalézt racionální a fungující model spolupráce. Vycházíme vždy z konkrétních problémů, které naformuluje průmyslový partner. Po-

kud se nám v nich na základě dalších jednání podaří identifikovat dostatečně zajímavá a nosná témata pro výzkum akademického typu, vznikne společný projekt. Tato fáze jednání je zpravidla velmi netriviální a základním předpokladem úspěchu je vstřícnost a ochota obou partnerů nalézt společnou řeč.

Jak práce na takovém projektu potom probíhá dál?

Za vedení každého projektu je zodpovědný některý pracovník centra, typicky absolvent doktorského studia. Ten řídí řešitelský tým, který se skládá ze zaměstnanců a studentů. Jádro řešitelského týmu je zpravidla tvořeno právě studenty. Ti tak získávají možnost zapojit se do zajímavé práce, osvojí si řadu prakticky užitečných poznatků nad rámec standardní výuky a vytvoří si i konkrétní představu o tom, jak to chodí v praxi. Pro partnerskou firmu pak mají hodnotu nejen výstupy projektu, ale i přímé kontakty na vysoce kvalifikované lidi, jejichž odborný profil může firma ovlivnit právě zaměřením společných projektů. Vzniká tak velmi vyvážený a symbiotický vztah, který je výhodný pro všechny zúčastněné.

Jaká jsou například témata projektů, o nichž jste mluvil?

Jeden z dlouhodobých projektů je zaměřen na formální analýzu programů v imperativních jazycích, zejména v jazyci C. Prvotním impulzem od partnerské firmy, který vedl ke vzniku tohoto projektu, byl seznam několika typů chyb, které se při vývoji a údržbě aplikací často objevují a jejichž detekce a oprava je velmi nákladná. Konkrétně šlo o problémy spojené s dynamickou alokací paměti a nekonzistentním používáním zámků. Vznikl tak koncept projektu zaměřeného na automatickou detekci chyb tohoto typu. Zadání projektu bylo postupně dopracováno a upřesněno tak, aby byl výsledný softwarový nástroj použitelný obecněji a aby byl snadno rozšiřitelný. Do práce na vývoji nástroje se pak zapojili studenti, kteří vše zrealizovali. Funkcionalita nástroje byla testována na zdrojovém kódu starších verzí jádra operačního systému Linux a řada chyb se podařilo dohledat plně automaticky.

„Myslím si, že je správné předkládat mladým lidem dostatečně těžké problémy a nějak je přimět, aby se o řešení alespoň pokusili. Matematika je v tomto směru určitě dobrý nástroj.“

Jak se vám sháněli partneři do projektů?

Různě. Se společností ANF DATA (Siemens Group) proběhlo první jednání tak, že jsem si vzal bílou košili, sako a kravatu a šel do sídla firmy přesvědčit manažery, že navázání dlouhodobé spolupráce s námi je dobrou investicí. Nebylo to úplně jednoduché, ale povedlo se to. Informatika má v tomto směru velkou výhodu a speciálně v Brně, protože tady zastoupení IT firem rostou jako houby po dešti a všichni

potřebují kvalifikované lidi. Spolupráce na výzkumných projektech dává těmto firmám šanci zaujmout schopné studenty již během studia a nepřímo ovlivnit profil jejich vzdělání směrem, který potřebují. Jelikož s realizací společného projektu musí souhlasit všechny zúčastněné strany a nikdo nemá přímé nástroje k tomu, aby svého partnera k něčemu nutil, vzniká přirozeným způsobem stav, který je výhodný pro všechny – školu, firmu i studenty.

Jak jste se dostal ke studiu informatiky?

Na střední škole mě bavila matematika a fyzika. Informatiku mi doporučil můj strýc, protože už v předlistopadové době bylo obtížné užít se „čistou“ matematikou. Studoval jsem na Přírodovědecké fakultě, po doktorátu na Fakultě informatiky se mi podařilo získat stipendium Humboldtovy nadace a strávil jsem tak dva roky na Technické univerzitě v Mnichově. Pobýval jsem také jinde, jezdil jsem učit do Uppsaly do Švédska.

Jak to ve Švédsku ve výuce teoretické informatiky funguje?

Jsou tu značné rozdíly, které asi nejsou specifické jen pro informatiku. Studenti mají poměrně solidní „servis“, ale zase většinou udělají, co se po nich chce. Zadával jsem například domácí úkoly a požadoval, aby řešení vypracovali samostatně ve skupinkách po dvou až třech lidech. Výsledkem bylo dvacet zcela různých řešení. Podobný experiment realizovaný později na naší fakultě skončil katastrofou, vznikla zhruba tři řešení v různých obměnách. Také organizace výuky je odlišná. Semestr je rozdělen na dvě části, ve kterých probíhá intenzivní výuka menšího počtu předmětů. Studenti tak mají souběžně jen dva až tři předměty, zato je během týdne více přednášek téhož předmětu a také příslušná cvičení. Navíc jsou dobře nastaveny mechanismy, které studenty nutí k tomu, aby se průběžně učili. Tento systém je výhodný také pro pedagogy, kteří zpravidla učí jen během jedné poloviny semestru. Během té druhé se mohou věnovat výzkumu, odcestovat a podobně.

Vedete také několik doktorandů.

Ano, mám jich několik a měl jsem v tomto směru štěstí. Jsem velmi rád, že se nám s pomocí centra ITI podařilo vytvořit nejen solidní bázi pro spolupráci s průmyslem, ale také podmínky pro to, abychom přitáhli nejlepší magisterské studenty k vědecké práci, která může, ale nemusí souviset s tematikou projektů řešených ve spolupráci s průmyslem. Záběr činnosti národního výzkumného centra je – a musí být – širší. Kvalita dosažených vědeckých výsledků musí obstát ve srovnání s předními pracovišti ve světě a hlavním měřítkem je samozřejmě kvalita a množství publikací. Myslím, že se nám to celkem daří, a mám velkou radost z toho, že značný podíl

na tom mají právě doktorští studenti (dva z nich, Tomáš Brázdil a Radek Pelánek, obdrželi cenu rektora – pozn. red.). Daří se nám také „zaháčkovat“ nejlepší studenty magisterského studia, a to relativně brzo, typicky během třetího nebo čtvrtého ročníku. Například má dva nové studenty, kteří nastoupili v lednu, už mají publikace ve sbornících velmi prestižních konferencí a v impaktovaném časopise (jeden z těchto studentů, Václav Brožek, obdržel cenu rektora – pozn. red.).

Mluvil jste také o spolupráci s Humboldtovou nadací.

Ano, to je náš další větší projekt – Humboldtova nadace jej sponzoruje v rámci programu pro podporu spolupráce institucí a získali jsme ho společně s profesorem Javierem Esparzou, který působí na Technické univerzitě v Mnichově. Na tomto projektu je velmi zajímavý způsob administrativního zajištění. Řešitelé totiž nemusí prakticky nic. O veškerou agendu se stará nadace, požadována je pouze stručná zpráva o průběhu řešení, a to jednou za dva roky. Rozpočet je koncipován na tři až pět let, nejsou stanoveny žádné regulace ohledně toho, kolik peněz máme utratit ročně a v jaké struktuře. Způsob čerpání je také velmi jednoduchý, v principu stačí napsat jeden e-mail. Kež by se tím chtěl inspirovat někdo další.

Co se vám na matematice líbí?

Matematika se začne člověku líbit ve chvíli, kdy zjistí, že to do sebe zapadá a že spousta věcí, které vypadají složitě, je ve skutečnosti jednoduchá. Toto poznání je bohužel nepřenositelné, každý k tomu musí dojít sám...

Dost se diskutuje o zařazení matematiky jako povinného předmětu k maturitě. Zastánci zařazení matematiky argumentují tím, že matematiku na určité úrovni by měl ovládat každý, že to patří k nutnému základu. Co si o tom myslíte?

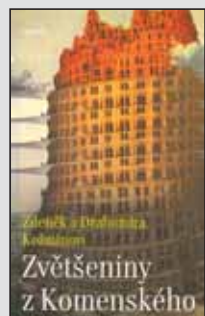
Mám zajímavou zkušenost z Francie – byl jsem hostujícím profesorem na ENS de Cachan, což je výběrová škola ve Francii. Přijímají typicky jednoho ze sta uchazečů. Studenti se pak stávají státními zaměstnanci a dostávají plat podle příslušné tarifní třídy, takže se během studia nemusí o nic starat. A tam jsem se dozvěděl, že jakýsi „předstupu“ ke studiu na ENS je intenzivní kurs matematiky a fyziky, který se vyučuje v podstatě jen proto, aby se posluchačům „zformovaly mozkové závitky“ tak, jak je potřeba. Osobně si myslím, že je správné předkládat dětem a mladým lidem dostatečně těžké problémy a nějak je přimět, aby se o řešení alespoň pokusili. Matematika je v tomto směru určitě dobrý nástroj.

Jak ale zlomit odpor některých lidí k matematice? Jak k ní přitáhnout víc lidí?

O odporu k matematice toho moc nevím. Já nenáviděl češtinu a dějepis.

Petra Nováková

PUBLIKACE MU

Zdeněk a Drahomíra Kožmínovi: Zvětšeniny z Komenského, Host, Brno 2007, 135 s., k vyd.

připravili Marie Škarpová a Jan Tlustý.

Už na první pohled publikace zaujme obálkou, na které bylo využito Bruegelova obrazu Stavba babylonské věže. Babylonskou věží lze metaforicky pojmenovat i samo dílo Komenského i odbornou literaturu o něm. Zatímco Komenského zvlášť filozofické a pedagogické dílo se jeví jako stavba nesmírná, nepřehlédnutelná, dominantní, jejíž stavební jednotky do sebe organicky zapadají, literatura o Komenském je sice taktéž obrovská, ale až nepřehledná. O to obtížnější se jeví napsat o Ko-

menském něco nového, přínosného, srozumitelného, až čtivého.

Všechny právě uvedené atributy Zvětšeniny realizují, a proto jsou jejich texty výjimečné, a to nejen v kontextu komeniologie. Zdeněk Kožmín (nar. 1925), dnes emeritní profesor Ústavu české literatury FF MU, se spolu se svou manželkou Drahomírou Kožmínovou (1929–2002), klasičkou filoložkou, anglistkou a rusistkou, zabýval Komenským na delší časové ploše. Zvětšeniny (které jsou souborem 34 studií) začali psát v polovině 80. let 20. století. Tyto studie byly až na jed-

nu výjimku už publikovány, povětšinou v domácím komeniologickém časopise SČEH, ale současně zůstaly roztroušeny v různých sbornících včetně mezinárodních (např. Tschechisches Barock, 1999).

Proto je záslužné, že se žáci a spolupracovníci Zdenka Kožmína (doktorandi Ústavu české literatury FF MU) Marie Škarpová a Jan Tlustý ujali úkolu dokončit přípravu knižního vydání, které Zdeněk Kožmín započal (ale ze zdravotních důvodů už nemohl dokončit), a nutno ocenit, že přitom odvedli pečlivou a zodpovědnou práci.

Zaujme též zasvěcený úvod Martina Steinera (předního komeniologa a pracovníka AV ČR), který právem oceňuje přínos Kožmínových: ve Zvětšeninách se jim podařilo výběrově obsáhnout tři základní etapy života a díla Komenského se zaostřením nového úhlu na jeho odkaz filozofický, pedagogický i literární. Poděkování za publikaci patří jistě také Miroslavu Balaštíkovi, který doporučil vydání Zvětšenin prestižnímu nakladatelství Host, i Zuzaně a Alešovi Urválkovým za překlad dvou Kožmínových studií z němčiny.

Michaela Hashemi

Návštěvu staré dámy zvládli informatici skvěle

Největším tahákem celého představení byl Zdeněk Filipec, kterému role zhyralé dekadentní miliardářky sedla jako ušitá. Foto: Pavel Ševčík.

Mluvit o tom, že informatici nejsou jen blázni sedící u počítačů, už asi nemá smysl. Všichni přece dávno vědí, že každý rok dělají skvělé divadlo, které dokáže pobavit stovky diváků. Letos si v rámci Dies academicus připravili drama Friedricha Dürrenmatta *Návštěva staré dámy*, které se hrálo v polovině května hned dvakrát. V premiéře na Fakultě informatiky a v derniéře na sklepní scéně divadla Husa na provázku.

„Bylo to snad nejlepší představení v celé naší historii. Dopomohla k tomu zejména skutečnost, že nikdo

z třiceti sedmi herců ani z jedenadvacetičlenného realizačního týmu nechyběl, takže se nikde nemuselo improvizovat,“ uvedl režisér představení docent Josef Prokeš.

Příběh dramatu vypráví o staré dámě multimilionářce, která se chce pomstít na svém bývalém milenci Janovi. Ten kdysi popřel, že je otcem jejího dítěte, a odsoudil ji tak k dráze padlé ženy. Jenže ona potkala miliardáře a nyní se po letech vrací a přeje si jedinou věc – zabít Jana. Zchátralému městečku, odkud muž pochází, nabídne horentní sumu, ovšem pouze pod podmínkou,

že Jana jeho obyvatelé zabijí. Původní text přenesli autoři do současnosti a zasadili do fiktivního moravského městečka Litovany. Podařilo se jim už tak nadčasovou tragikomedií ještě více přiblížit současnému divákovi a vytvořit několik nových, většinou komediálních odkazů.

Největším tahounem představení byl Zdeněk Filipec v roli staré dámy. Filipcovi dekadentní a zhyralá poloha noblesní stařenky, která střídá manžele jako na běžícím pásu a může si dovolit zaplatit cokoliv včetně lidského života, sedla jako ušitá. Velmi zdatně mu sekundoval další zkušený člen divadelního souboru Lukáš Junga coby bývalý milenec. V rolích všech postupně se střídajících manželů staré dámy včetně Toma Cruise pak zářil Šimon Suchomel.

Hru Friedricha Dürrenmatta připravili informatici již podruhé – v roce 2005 to byli jeho *Fyzikové*. „Dürrenmattovy texty jsou profesionálně vystavěny, mají napětí, gradaci i zřetelnou pointu, obsahují v sobě současně humor a grotesko spolu s tragičností. A co je hlavní, jejich výpověď je stále aktuální. Nehleďte na to, že scénáře obsahují spousty promyšlených režijních poznámek, takže hry se vlastně režírují samy,“ řekl režisér Prokeš.

Záznam letošního představení stejně jako všech předchozích je možno najít na webové adrese video.fi.muni.cz.

David Povolný

Studenti představili své filmy

Vítěz divácké ankety Lukáš Horáček (vpravo) děkuje na moderátorův mikrofon návštěvníkům festivalu za hlasy odevzdané jeho snímku *Krajina za duhou*. Foto: David Povolný.

Natáčení kvalitních studentských filmů už dlouho není jen výsadou filmových škol. Fakulta informatiky MU již sedmým rokem dokazuje, že i její studenti mají dost invence a schopností na to, aby mohli vždy na konci jarního semestru uspořádat vlastní filmový festival, jehož úroveň se drží vysoko.

Letos se festivalu, který se uskutečnil 16. května na půdě FI, zúčastnilo devět filmů různých žánrů od akční animace přes horor až po rytířskou fresku. Cenu diváků získalo drama *Krajina za duhou* Lukáše Horáčka. Cenu poroty si odnesl Michal Oravec za romantický film *Neznámý*.

„Jedna z klíčových věcí, které letošní festival pozitivně ovlivnily, bylo pořízení a zpřístupnění potřebné techniky. Rezervační systém laboratoře LEMMA nyní umožňuje studentům rezervovat si a zapůjčit kolem stovky položek audio a video techniky v celkové hodnotě přesahující milion korun,“ pochlubil se jeden z pořadatelů festivalu Petr Sojka. „Použití moderních třicípových kamer a výkonných střihů poskytuje možnost zpracování filmů v highdefinition kvalitě, což někteří studenti průkopnický vyzkoušeli,“ dodal Sojka.

Kromě vysokého rozlišení bylo výraznou novinkou letošního festivalu zapojení různých technik animace. Autoři filmu *Havaj* dokonce točili před modrým plátnem. Autor akčního filmu *le'GO*, který skončil v divácké anketě druhý, pak v minutovém snímku rozpochoval figurky ze stavebnice lego.

S experimenty s animací přišel i vítěz divácké ankety – film *Krajina za*

duhou. Ten ličí velmi naturalistickým a zároveň poetickým způsobem utrpení politického vězně. Vážné téma se v předchozích ročních studentských festivalů zatím příliš nevyvíjelo, o to větší překvapení byl jeho úspěch. „Díky laboratoři LEMMA jsme dostali do rukou profesionální vybavení, a pak už by byl hřích nezkusit podobně vážné téma natočit – byla to rozhodně velká výzva,“ vysvětlil režisér a scénárista filmu v jedné osobě Lukáš Horáček. „S tím, že se film na studentský festival nebude příliš hodit, jsem počítal a o to víc mě překvapily pozitivní ohlasy diváků,“ dodal potěšen Horáček. Film by měl být ke stažení na webových stránkách <http://bujobrothers.wz.cz/>.

Divácké ohlasy na letošní festival byly však oproti jiným ročníkům spíše chladnější. „Technicky byly skoro všechny filmy špičkové, ale scházel mi tu oproti loňsku silný, vtipný scénář,“ hodnotila festival jedna z diváček. Zřejmě nejvíce se sály na Fakultě informatiky otřásaly smíchem při filmu *Tajná přání*, který se v divácké anketě umístil na třetím až pátém místě. V bonusové nesoutěžní sekci pak bodoval romantický snímek *Zpomal*, u kterého se někteří diváci téměř váleli smíchy po podlaze.

Pro příští ročník je podle Petra Sojky důležité pokračovat v ještě důslednějším a individuálním vedení realizačních týmů. „Klíčové bude udržení technické kvality a dostupnosti techniky. Rádi bychom také otevřeli dveře širší spolupráci s JAMU a s dalšími fakultami univerzity,“ doplnil Sojka.

David Povolný

Vyražďovací pohádka podle anglistů

Co se stane, když necháte kopu pohádkových bytostí ztroskotat na pustém ostrově? Celkem nic zvláštního – jen se začnou zabíjet. Tak zní základní zápletka parodického divadelního představení T.R.A.P.T., které v posledním květnovém dni uvedli v divadle Barka studenti katedry anglického jazyka a literatury Pedagogické fakulty Masarykovy univerzity.

Hra vznikla jako součást dvousemestrálního kurzu English and American Drama on Stage pod pedagogickým vedením Aarona Colliera. V rámci podzimní části kurzu studenti kolektivně připravovali scénář a v průběhu jara hru secvičovali, aby se mohli předvést před veřejností.

„Divadelní hru hrajeme v angličtině, takže cílem kurzu je dostat studen-

ty k praktické práci s jazykem. Učení se z paměti jim pomáhá zaměřit se na věci, jako jsou přízvuk a intonace, aniž by se trápili s gramatikou. Umožňuje jim to také pohlížet na angličtinu kreativním způsobem,“ uvedl Aaron Collier.

Z rozličných studentských nápadů tak vznikla koláž konverzačních a gagových scének převrácených naruby známé pohádky. Na ostrově mimo jiné ztroskotá párek bulimických princezen, které se snaží odstranit krvelačná Červená karkulka, aby pro sebe získala „šarmantního“ Zvíře. Představení navíc díky četným hudebním vložkám, které ilustrují děj, získává punc muzikálu. Jediné živě zpívané, o to ale silnější vystoupení měl však Mr. Donut – nejpusobivější postava celé frašky, jehož úloha spočívá v tom, že panicky prchá, kdykoliv se na scéně objeví ve společnosti jakékoliv další postavy.

Na katedře anglického jazyka a literatury vznikají divadelní hry podobným způsobem už tři roky. Hru T.R.A.P.T. by podle Colliera mělo být možné zhlédnout ještě na podzim na Festivalu dramatické výchovy. Nová hra bude zase za rok.

David Povolný

Foto: David Povolný

Německé studentské divadlo Pajdáci

Amatérská divadelní skupina Pajdáci působí pod vedením německého lektora Borise Blahaka na katedře německého jazyka a literatury Pedagogické fakulty MU od roku 2001. Jejím členy se postupně stali studenti již několika generací, kteří se připravují na profesní dráhu učitelů německého jazyka. Společně s řadou německých zahraničních lektorů, praktikantů, studentů programu Erasmus či zájemců z řad American Field Service nacvičují a na veřejných vystoupeních představují v německém jazyce nastudovaná díla německy psané literární a dramatické tvorby.

Založení divadelní skupiny je spojeno s realizací mezinárodního projektu tří německých lektorů působících na

brněnských vysokých školách. S podporou nadace Roberta Bosche tak byla v roce 2001 zahájena tradice pořádání festivalů německého divadla v rámci zemí střední a východní Evropy (Internationale Tage des deutschsprachigen Studententheaters). Doposud se tyto festivaly konaly již šestkrát v různých evropských zemích daného regionu. Brněnská skupina Pajdáci se postupně stala odborníkem na divadelní skeče, velký úspěch zaznamenalo nastudování zejména většiny scének v Německu velmi populárního komika Loriga nebo inscenace díla Gerhardta Polta, který je známým a oblíbeným kabaretiérem a hercem působícím v Jižním Německu a Rakousku.

O tom, že dramatická činnost skupiny Pajdáci byla doposud velmi úspěšná, svědčí její četná vystoupení na mezinárodních scéně v Česku (Brno 2002–2007, Liberec 2004, České Budějovice 2004), na Slovensku (Banská Bystrica 2003, Bratislava 2004–2006) i v Rakousku (Vídeň 2007).

Aktivní působení studentů němčiny v této divadelní skupině jim pomáhá v přátelské interkulturní a tvůrčí atmosféře zlepšovat nejen jazykové znalosti a rozvíjet učitelské kompetence, ale i lépe poznat bohatou kulturní tradici německy mluvícího regionu.

Věra Janíková,
vedoucí katedry německého jazyka PdF MU

BUĎTE HRDÍ na svou univerzitu!

REKLAMNÍ PŘEDMĚTY A PROPAGAČNÍ TISKOVINY

» zakoupíte v knihkupectvích MU

» www.muni.cz/reklamnipredmety

» www.muni.cz/reklamnitiskoviny

Po osmi nočních službách měsíčně mi už studentský život nechybí,

říká MUDr. Andrea Adamcová, praktická lékařka a absolventka LF MU

Jak jste se dostala ke studiu medicíny? Jste z lékařské rodiny? Má maminka je zdravotní sestra, takže už jako malá jsem byla ve špitále pečena vařena. Ještě na gymnáziu jsem se rozhodovala, jestli mám jít studovat jazyky, nebo medicínu. Nakonec vyhrála medicína a do prvního ročníku jsem nastoupila v roce 1989.

Dnes děláte medicínu v jedné z nejdlejších a nejdůležitějších částí ČR, takřka na českém Klondiku, na Jesenicku. Co vás do těchto končin zavedlo? Nechybí vám kina, restaurace, divadla?

Po absolvování univerzity jsem se vrátila do svého rodného města a nastoupila do jesenické nemocnice, nejdříve na LDN (Léčebnu pro dlouhodobě nemocné – pozn. red.), kde jsem byla asi půl roku, a poté jsem pracovala deset let na interním oddělení. Musím říct, že to byla jedna z nejlepších životních zkušeností. Byla to všeobecná interna a měli jsme skvělého primáře, který dával každému naprostou volnost. Pracovali jsme zcela samostatně, již po půl roce každý absolvent začal sloužit, a pokud se člověk snažil, dostal se k jakýmkoli lékařským

výkonům, které tamní vybavení dovolávalo. V srpnu 2005 jsem začala pracovat na obvodním středisku v Javorníku, což je malé městečko, asi 30 kilometrů od Jeseníku směrem k polským hranicím. Jak už jsem říkala, jsem rodačka z Jeseníku a část dětství jsem trávila nedaleko Javorníku, tudíž jsem se vrátila do svého rodného kraje. Musím přiznat, že po návratu z Brna zpět do Jeseníku to byl trochu šok. Vrátil se z víru velkoměsta do kraje, kde lišky dávají dobrou noc a kde v osm hodin večer na ulicích téměř nikoho nepotkáte. Pak člověk přemýšlí, jestli mu nechybí ten studentský život, ale jen do té doby, než začne pravidelně v šest hodin ráno vstávat a má šest až osm nočních služeb měsíčně. (směje se)

Dá se nějakým způsobem generalizovat povaha lidí na Jesenicku? Jsou to větrem ošlehaní horalové? Nemyslím si, že by to byli drsní horalové. Lidé tu mají hory za humny a řada z nich nikdy nebyla na Pradědu či na Šeráku. (směje se) Je to drsný kraj s velkou nezaměstnaností a s poměrně dosti věkově pokročilou populací. Je zde spousta různých přistěhovalců – Řekové, Rumuni, Slováci, také spousta Romů,

najdete i negramotné. Ale musím se přiznat, že jsem ten typ člověka, který dá přednost malému městu, kde je monitorován každý váš pohyb a často postrádáte soukromí, před naprostou anonymitou velkých měst, kde jsou lidé k sobě navzájem lhostejní, nikdo se o nikoho nestará, být je to člověk, který například potřebuje lékařskou pomoc...

Jak se díváte na koncept rodinného lékaře, tedy někoho, kdo léčí i tři generace lidí v jedné rodině, kdo nerozlišuje pediatrii a všeobecné lékařství pro dospělé, kdo zná celou rodinu a historii problémů jejich členů? Není takový rodinný doktor univerzálnější a použitelnější, než když každý člen rodiny má „svého“ doktora?

Nemůžete fungovat jako rodinný lékař, pokud dobře neznáte zázemí rodiny, a k tomu samozřejmě potřebujete informace. A to je na vesnici mnohem snadnější než ve městě. Ale z praxe mohu říct, že při současné administrativě, která celou práci praktického lékaře pro dospělé i pro děti provází, bylo nadlidským úsilím pracovat jako několikagenerační lékař.

Jak se vlastně medicína v těchto oblastech provozuje? Máte džíp a jezdíte bez ohledu na počasí, sníh a déšť za svými pacienty po roztroušených vesnicích? Nebo oni jezdí k vám?

Do práce denně dojíždím. Mám služební Škodu Octavii combi a hned první zima v roce 2005 si mě „vychutnala“. Kolikrát jsem si myslela, že do práce nedojedu. Zdolávat dvoumetrové závěje, sněhové jazyky nafoukané z polí, přejet jedno horské sedlo se zablokovanými kamiony a to vše na třiceti kilometrech, to byl opravdu zážitek. Někdy se stalo, že pacienti do ordinace prostě nedojeli, neměli jak. Sníh jim to zkrátka nedovolil. Zato jaro a podzim jsou v Rychle-

Praktická lékařka Andrea Adamcová působí v jedné z nejdlejších a nejdůležitějších částí ČR – na Jesenicku. Foto: Archiv Andrey Adamcové.

ských horách okouzující a to se opravdu při každé cestě kochám. V létě občas jedu do práce na kole. Ze začátku byli pacienti trochu zděšení, když jim čekárnou procházela lékařka v přilbě a klapala „zámky“ na cyklistických botách, ale teď už si zvykli a docela mi fandí. Sport je pro mě asi ta nejučinější relaxace. Miluji cyklistiku, běh, hory a turistiku.

Vy asi dobrodružství cíleně vyhledáváte?

Právě proto jsem s přáteli vyrazila na šestnáctidenní trek do Nepálu. Abych upřesnila, naším cílem byl základní tábor pod Jižní Anapurnou. Během šesti dnů jsme vystoupali do výšky asi čtyř a půl tisíce metrů s veškerým vybavením na zádech a s trekovými holemi v ruce. Byla to krátká doba, ale o to větší množství zážitků, naprosto nepopsatelných. Ten střet dvou světů, kdy na jedné straně máte techniky vyspělé civilizace a proti tomu svět vysokých hor a úžasného klidu a pohody, kde nikdo nikam nespěchá, za ničím se nežene. Lidé žijí jen z toho, co si vypestují či vyrobí. Mimořádně, najít mezi Nepálci otlého je jako hledat jehlu v kupce sena. Ale je to také svět chudoby, nevzdělanosti, kde jakákoliv péče, například lékařská, je jen iluzí.

Byla toto vaše první vysokohorská expedice?

Expedice tohoto typu byla mou první, nicméně výšku čtyř tisíc metrů jsem již pokořila v roce 2000 v Colorado, výstupem na Mt. Elbert.

V současnosti jde do Parlamentu ČR návrh reformy zdravotnictví. Jakou změnu byste nejvíce uvítala ve své praxi na Jesenicku?

Aby zůstala zachována nemocnice v plném rozsahu, protože té teď běží doslova o život.

Petr Preclík

MUDr. ANDREA ADAMCOVÁ

Narodila se v lednu 1975 v Jeseníku. V roce 1989 nastoupila na Lékařskou fakultu MU, kde promovala v roce 1995. Postupně získala atestace pro obory vnitřní a všeobecné lékařství. V letech 1995–2005 pracovala na interním oddělení nemocnice Jeseník, od srpna 2005 pracuje v obvodním středisku v Javorníku. V březnu 2007 se zúčastnila vysokohorské expedice do Nepálu.

Není možné, aby média zacházela s tématem návykových látek tak jako doposud,

říká doc. Michal Miovský, absolvent MU a vedoucí Centra adiktologie při Psychiatrické klinice 1. LF UK

Na konferenci o diagnostikování v psychoterapii, kterou pořádala katedra psychologie Fakulty sociálních studií MU, jste mluvil o stigmatizaci skrze média, konkrétně v oblasti drogových závislostí. Proč jste zvolil zrovna toto téma?

Média jsou jedním z klíčových témat moderní adiktologie. Stále více kolegů v zahraničí si uvědomuje, že porozumění masmédiím je pro nás důležité. Důvodů je mnoho. Stále více zřejmý je například fakt, že efektivní drogová politika není bez médií možná a že veřejné mínění a jeho vliv na politiku je zásadní pro její další vývoj.

V čem tedy média podle vás v oblasti adiktologie selhávají?

Není možné a dlouhodobě udržitelné, aby média zacházela s tématem návykových látek tak, jako zacházeli doposud – mám tím na mysli nevyváženost, časté používání chybných, zastaralých nebo hrubě zkreslených informací z výzkumu a podobně – a posilovala ve veřejném mínění některé zcela scenné a populistické názory. Ještě více tragické pak je, když v médiích vidíte úmyslné zkreslení a manipulativní výroky a hodnocení. Hospodské řeči typu „Proč bychom měli cpát peníze do alkoholiků a fetišů, když si za to mohou sami“ jsou mimo jiné důsledkem špatného mediálního obrazu našeho oboru.

Můžete dát konkrétní příklad?

Pacient léčící se na obzitologickém oddělení není od adiktologického pacien-

ta ničím zásadně odlišný – u obou hraje značnou roli genetická zátěž, u obou je klíčová primární rodina v chování a vzorech, oba jsou formováni reakcí okolí, vrstevníků a školy, oba mají v léčbě problém zvládat kompulzivní chování, které narušuje léčbu, oba vědí, co jim škodí a co by neměli dělat, a oba vidí důsledky svého chování, a přesto obtížně hledají motivaci k léčbě. Oba také musí pro úspěšnou léčbu změnit životní styl a své návyky a jejich léčení není zadarmo. Přesto v rámci mediální diskuse nikdo stále dokola nezpočívá u úhrady léčby jedněch, ani nemá tak zvláštně silnou potřebu tuto skupinu pacientů dehonestovat – zatímco u druhých je tato otázka „na mediálním stole“ téměř permanentně.

Funguje podobná stigmatizace médií v takové míře i v zahraničí?

Samozřejmě. Situace je v rámci EU velmi podobná ve všech zemích. Ne všude se tímto seriózně zabývají a ne všude například existuje tak otevřená diskuse jako u nás. Jsou státy, kde je více než u nás zřejmá ideologizace tématu i mezi odbornou veřejností. Je fascinující sledovat například nizozemskou nebo švýcarskou zkušenost a vedle toho vidět to, co předvádí Itálie nebo občas Španělsko. Právě na příkladu Nizozemí a Švýcarska vidím, jak moc se musíme učit v práci s veřejností, vedením veřejných diskusí a připomínáním, že návykové látky patří mezi skupinu současných problémů naší společnosti. Každý má svůj díl odpovědnosti a nevyřeší to „někdo, tam a někdy“, ale musíme to řešit „my, zde a nyní“.

Provedli jste výzkum Drogy a česká média. Jaké byly závěry?

Mezi nejobyčlejší „nešvary“ patří nevyváženost informací, dezinterpretování výroků odborníků nebo výsledků výzkumu, nedodržování zcela běžných postupů (například autorizace), záměrná neadekvátní zveličování s cílem upoutat pozornost za každou cenu, tematická selekce zkreslující obrázek o reálných problémech a naopak důraz na zástupné problémy. Časté je propojování nesouvisejících témat a vytváření pseudoproblémů. Typické to je například u konopných drog u tématu takzvané vstupní drogy. Zde analýza ukázala, že média za přispění některých politiků, policistů a bohužel někdy též kolegů z prevence a léčby vytvořila pseudoproblém. Ten ve vztahu ke konopí je jedním z nejméně diskutovaných problémů vůbec, přičemž jeho reálný význam je v současnosti v této podobě prakticky nulový.

To jsou ale problémy, s nimiž je možné se setkat v médiích obecně.

Ano, je to pravda, ale málokterá oblast je současně tak společensky citlivá a sledovaná, jako je právě adiktologie. Málokde si také novináři dovolí to, co zde. Málokterý kolega si je schopen tuto situaci ve svém oboru představit – my ji ale zažíváme dnes a denně. Řešení vidím v dialogu – odborníci, pacient i širší veřejnost musí být aktéry tohoto dialogu, ale je nutné vědět, kde má tento dialog limity a pro jaká témata je vhodný či nutný.

Oslovili jste některá média, navrhli jste nějaký systém spolupráce?

Ano, udělali jsme dokonce i seminář pro novináře. Problém je tu ale jiný – současná ekonomická situace v médiích vylučuje specializaci novináře a nutí jej k velmi rychlé a většinou také povrchní práci. To je jeden z hlavních problémů. Setkáváme se tak spíše s výjimkami a nadšenci, které to prostě zajímá a chtějí o oboru něco vědět a mají zájem o systematickou spolupráci. Takové výjimky jsou, ale je jich málo. Zbytek se utápí v nezájmu a výsledkem jsou pak bohužel pro mě dosti skličující výsledky, jaké měla i naše studie.

Komunikujete s novináři přímo?

Je to nutnost. Mám velmi dobré i velmi špatné zkušenosti. Obvykle je možné rychle poznat, koho máte proti sobě, ale přesto se tomu lze jen těžko bránit. I když někdy vím, že mluvím s novinářem, kterého to vlastně nezajímá a má na věc už předem „hotový“ a někdy značně „zvláštní“ názor, přesto se s ním většinou snažím komunikovat a vyjít mu vstříc. Často jsem ale až zaskočen tím, jak věrně může novinář odrážet právě ty zmíněné „hospodské názory“. Jeden z mých kolegů dokonce zažil něco takového přímo „naživo“ v rozhlasu. Sám jsem pak na sobě něco podobného zažil v televizi. Tam se se mnou začala moderátorka v zákulisí „do krve“ hádat, že to přece nemohu myslet vážně, abych o kuřácích a lidech užívajících dlouhodobě kvanta tlumivých léků bez předpisu a adekvátního důvodu uvažoval

stejně jako o uživatelích ilegálních návykových látek.

Snažíte se o zpřístupnění výsledků vědeckého výzkumu široké veřejnosti a médiím?

Více popularizovat vědu vnímám jako náročný a nutný úkol. Veřejnost se musí více dozvídat o naší práci a rozumět alespoň základním principům těch výsledků. Ve Spojených státech nikdo nepochybuje o nutnosti PR pracoviště a výsledků výzkumu. Všichni chápou, že bez toho to nejde. Nechci, aby to vyznělo nějak pateticky, ale prostě dostáváme na naši práci peníze a naši povinnost je, aby byla efektivní. V mém vidění věci bychom měli zkoumat reálné a praktické problémy a přinášet návrhy na jejich řešení a informovat o tom veřejnost, a tím ji do problému více angažovat. Základní výzkum mohou dělat jen ti nejlepší z nejlepších. Já preferuji kvalitní aplikovaný výzkum a na témata základního výzkumu v našem oboru pomyslím jen velmi opatrně. Myslím, že situace v ČR je tak trochu zvláštní v tom, jak je mnohými pracovišti téměř až opovrhováno aplikovaným výzkumem. Přitom pokud se pak člověk podívá na výsledky daného pracoviště a zasadí je do mezinárodního kontextu, je někdy až směšné, že mnohá tato pracoviště nesnesou srovnání ani s kvalitním aplikovaným výzkumem v dané oblasti v zahraničí. Tak bych dopadnout s naším pracovištěm prostě nechtěl.

Petra Nováková

Nepřemýšlím ve stereotypch

Být otevřený a nepřemýšlet ve stereotypch. To považuje v dnešní době za důležité jedenadvacetiletý student oborů genderových studií a sociální antropologie na FSS Štěpán Helešic. V ročníku gender studies má asi šest spolužáků a říká, že je důležité, aby takový obor studovali i muži. Rád by napomohl zlepšení celkové situace v pohledu české společnosti na rozdělení rolí mužů a žen. Když se zrovna nezabývá touto problematikou, hraje fotbal, tančuje, potápí se, cestuje nebo žongluje.

Proč jste si vybral gender studies?

Hlásil jsem se na práva a na FSS. Přihlásil jsem si také na gender. Sice jsem pořádně nevěděl, co to je, ale věděl jsem, že je to o rovnosti mužů a žen.

Napadlo vás už, že jste rád, že jste se na práva nedostal?

Ano. Musím říct, že jsem vážně rád, že jsem tam, kde teď jsem.

Co na váš obor říká okolí?

V podstatě se moc neví, co to pořádně je. Já jim říkám, že je to o rovnosti mužů a žen, a zatím jsem se s žádnou negativní reakcí nesetkal.

Jak na sobě člověk pozná, že by chtěl studovat gender?

Já jsem předtím, než jsem se na školu přihlásil, nelistoval studijním katalogem. U mě se to projevilo spíše přemýšlením. Člověk musí být otevřený a nepřemýšlet ve stereotypch.

V čem vás studium genderu ovlivňuje v každodenním životě?

V názorech, v tom, jak se dívám na svět. Projevuje se to, třeba když jsem ve společnosti a někdo říká vtip. Pokud

je to například o narážkách na ženském přemýšlení, řeknu něco proti.

Jak moc změnila vysoká škola vaše přemýšlení?

Nikdy jsem nebyl zastáncem dogmat, my jsme taková a ženy jsou takové, takže v tomto asi moc ne, ale nabídla mi spoustu jiných perspektiv. Také mi studium nabídlo sebereflexi, uvědomil jsem si, jak se chovám já sám.

Jak se chováte k ženám? Podržíte jim dveře?

Samozřejmě. Já podržím dveře klidně i chlapovi.

Jaké to je, když vás na genderu učí samé ženy?

Nevadí mi to. Ze začátku to bylo trochu divné, navíc mezi skoro samými spolužačkami, ale myslím si, že je důležité, aby takový obor studovali i kluci, protože tím pádem si lidé uvědomí, že to není problém jenom žen, ale úplně všech.

Co konkrétně se učíte?

Ukazujeme si konkrétní bariéry mezi mužem a ženou. O tom, že žena je

většinou uzavírána do soukromé sféry a muži patří sféra veřejná. Od toho se pak odvíjí postavení ženy na trhu práce, ve společnosti. Dalo by se říct, že bariéry, které jsou tady zažitě, se snažíme bořit.

Jaký stereotyp jste odstranil sám u sebe?

Neříkám, že jsem nikdy nebrečel, ale teď už se na sebe, když brečím, dívám jinak. Taky se dívám jinak na holky, které hrají fotbal, dřív jsem si myslel, že to nemůžou umět. Nebo stereotyp ženská řidička, ten nenávidím odjakživa. Je to jenom o tom, že se ženám říká, na to nemáš, to neumíš, a proto bys to neměla dělat. Dělal se i takové testy. Dvě skupiny žen dělaly test z matematiky. Jedné skupině se před testem řeklo, že nemají mozek na matematiku, a právě tato skupina dopadla ve výsledcích hůře.

Lidé si často pletou gender s feminismem. V čem je rozdíl?

Gender a feminismus není totéž. Myslím si ale, že bez feminismu by nebylo studium genderu. Rozdíl je v tom, že feminismus je založený na zviditelnění podmínek žen. Feministky mohou být i muži, kteří tyto myšlenky podporují. Gender je o tom, že člověk patří do nějakého pohlaví, a pak hraje to, co je od něj očekávané. Od holek se očekává, že budou pěkné, milé, když se stanou matkami, měly by být s dětmi doma a vařit. Dnes už je ale naštěstí možné vidět v této oblasti vývoj k lepšímu.

Šel byste na mateřskou dovolenou?

Jasně a klidně bych i vařil.

Když si představíte typického českého muže, co by na sobě měl podle vás změnit?

Měl by se zajímat o názory své ženy a dcer. Nemyslet si o nich, že jsou to jenom kuchařky a služky. Na druhou stranu by ženy neměly brát muže jenom jako ty, kdo se starají o peníze a kariéru, ale jako přemýšlivé a citlivé bytosti.

Myslíte, že je šance, že se to genderově na světě někdy zlepší na sto procent?

Je hloupost, aby se k sobě žena a muž někdy chovali naprosto rovně. Pokud budou skupiny mužů a ženy, nemůže se to podařit ani za sto let. Rovnost je dobrý cíl, ale aby se skupiny vyrovnaly a takový stav se udržel, to nejde. To by se tyto skupiny musely zrušit. Ale za sto let asi už nebude tak důležité, jestli je člověk muž nebo žena.

Proč je tedy gender dobré studovat?

Pro mě to bylo hlavně z důvodu tlaku médií, billboardů a okolí obecně. Na ženy, teď už postupem času i na muže, je tlak být krásná/ý, atraktivní, sexy, výkonná/ý, ideální, mít dokonalé tělo a přitom je to jen zájem konzumerismu, jehož důsledkem jsou anorexie, bulimie, závisť, nízké sebevědomí, plastické

operace a podobné věci. Pak také to, že je žena brána jako slabší pohlaví, což ji vrhá do role oběti, kterou deviant znásilní, aby si dokázal svoji převahu. Takže asi proto.

Pavla Ondrušková

Volební červen na FSS

Červen v atriu na Fakultě sociálních studií patří volbám: fiktivním, zfalšovaným i reálným. Dvě fotografické výstavy zaznamenávají průběh událostí během prezidentských voleb ve Francii a Bělorusku a dění po nich, třetí akcí je volební kampaň ve fiktivní vesnici Volební Lhota. Semestrální workshop bakalářských studentů politikologie, kteří v jarním semestru navštěvovali kurz Volební kampaň v teorii a praxi, uzavírá výstava volebních plakátů. Ty v současnosti visí v prostorách Galerie Mezi sloupy na Fakultě sociálních studií.

Cílem kurzu bylo představit studentům teoretické poznatky z příprav volebních kampaní a tyto vědomosti vyzkoušet prakticky. Studenti byli losem rozděleni do šesti týmů, z nichž každému byla přidělena politická strana, která se ve fiktivním městě Volební Lhotě uchází o hlasy voličů ve volbách do městského zastupitelstva. Pro tyto stra-

ny měli studenti coby marketingoví poradci připravit volební kampaně, které je možné vidět v prostorech Krmitka. Hlavní součástí workshopu byly volby, které se uskutečnily ve dnech 5. a 6. června. Vyvrcholením bylo sčítání hlasů a určení vítěze, kterým se stala Občanská koalice.

První ze dvou fotografických výstav s názvem Volby bez volby. Bělorusko – březen 2006 dokumentuje průběh prezidentských voleb v Bělorusku v roce 2006. Výstava je k vidění do 25. června v prostorách dolního atria.

Autorem druhé výstavy fotografií je Vojtěch Maša, student Ateliéru grafického designu na FI. Kolekce nese název „Sarko Facho! Le peuple aura te peau!“ a je zaměřena na situaci po letošních prezidentských volbách ve Francii. Fotografie budou vystaveny v prostorách Žluté galerie na FSS do konce června.

-red-

Nepotřebujete praxi, abyste získali skvělý job.

Nabízíme příležitosti i pro absolventy.

TRVALÝ PRACOVNÍ POMĚR – PRO ABSOLVENTY

- strojírenství a technika
- IT
- administrativa
- obchod
- logistika
- finance/účetnictví

BRIGÁDY – PRO STUDENTY

- administrativa
- manuální práce
- promo akce

Poradenství a registrace zdarma!
NEVÁHEJTE VYUŽÍT NAŠÍ NABÍDKY A KONTAKTUJTE NÁS

Manpower, pobočka Brno,
Koblišná 24, tel.: 214 561, 731 150 679
e-mail: brno@manpower.cz, www.manpower.cz

Co budete dělat?

Manpower

GlobalTeleSales A Lufthansa Company

Global Load Control

Lufthansa Airlines in Brno is looking for motivated candidates. Apply now for our open positions

Customer Consultant Representative or Load Controller

We are looking for new team members for our growing business. Good English and German knowledge is required for Load Controller. For our CC Representatives – English and one of a Central- and an Eastern European languages is required.

We are offering:

- Interesting job within the airline industry
- Attractive work place in new Spielberk office center in Brno
- Training provided by Lufthansa trainers and airline specialists
- Motivating salary and air line staff discounted tickets

Send your CV in English to job@globaltelesales.cz or call HR Dept. +420 515 503 140, Global Tele Sales Brno (Lufthansa), Holandská 1, 639 00 Brno. More detailed info about offered positions → check our web site

→ www.globaltelesales.cz

Trenkwalder KAPPA people a.s. evropská špička pracovních agentur
Úspěch není již jen otázkou kvalifikace nebo praxe. Za úspěchem stojí i Vaše silné stránky a prednosti, které Vám pomůžeme uplatnit.

Nabízíme Vám:

- výber ze široké nabídky brigád během celého roku
- pracovní pozice pro čerstvé absolventy v oblastech: administrativy, strojírenství, informacních technologií, elektra, marketingu, a dalších.
- krátkodobé i dlouhodobé pracovní poměry
- registrace zdarma

Chcete-li se stát součástí úspěšného týmu, zašlete prosím Váš životopis na naši adresu, nebo navštívte naši pobočku.

Schopní rostou s námi

Úvoz 86, 602 00 Brno
Tel: 542 216 748, 777 901 056
E-mail: brno@kappa.cz
www.trenkwalder.cz

trenkwalder
KAPPApeople

a práce má budoucnost

Chcete-li se stát součástí významné mezinárodní strojírenské společnosti s celosvětovou působností, která nabízí neobvyklý prostor k seberealizaci a zároveň výjimečnou příležitost podílet se na tvorbě budoucí tváře firmy – hledáme uchazeče/ uchazečky na pozici:

TEST INŽENÝR

Pracovní náplň:

- příprava měřicích přípravků
- výroba a montáž prototypů
- příprava jednotlivých testů
- provádění testování a měření
- specifikování a dozor nad laboratorní technikou
- reportování

Požadavky:

- SŠ nebo střední SOU s maturitou, obory: strojní průmyslovka, strojní zámečnick, elektřina
- základní komunikační úroveň AJ
- praxe v laboratoři výhodou
- základní znalost práce na PC

Nabízíme:

- Příspěvek na stravování a na dopravu
- Příspěvek na zdravotní péči
- Bonusové relaxační programy

Chcete-li se stát součástí úspěšného týmu, zašlete prosím Váš životopis na e-mail: p.chmelova@trenkwalder.com

trenkwalder
KAPPApeople

a práce má budoucnost

NÁRODNÍ DIVADLO V BRNĚ

PŘEDPLATNÉ

2007 / 2008

CESTA SPRÁVNÝM SMĚREM

www.ndbrno.cz

NÁRODNÍ DIVADLO V BRNĚ, Dvořákova 11, 657 70 Brno
Předplatné: tel.: 542 158 247, fax: 542 210 218, e-mail: abonma@ndbrno.cz

Špilberk 2007

8. mezinárodní hudební festival
16.–26. srpna 2007
Brno, velké nádvoří hradu Špilberk

Filharmonie Brno

VAZBY DIPLOMOVÝCH PRACÍ
cena od 149,- Kč

knihařství
Diří Klouda
1991
www.ediplomky.cz

Moravské nám. 13, Brno - střed
(vedle parkovacího domu)
547 382 021, 602 734 119
jklouda@ediplomky.cz
pracovní doba: 7-17h
přestávka 11 - 11.30 hodin

Nejvíc mám rád svobodu

Nebe nad Beskydami bylo v polovině května poseto paraglidisty. Konalo se zde totiž 1. kolo ligy v paraglidingu, v jejímž rámci se uskutečnilo i Akademické mistrovství ČR v paraglidingu v přeletech. Počasí závodníkům nepřálo, ale studentu Michalu Krystovi z Fakulty sportovních studií se podařilo vybojovat stříbrnou medaili.

O paraglidingu se často mluví jako o nebezpečném sportu.

Pravda to určitě není. Daleko nebezpečnější je obyčejné řízení auta. Když se stane nějaký úraz na padáku, tak se hned dá do zpráv, jak někoho hasiči lovili z drátů nebo sundávali ze stromu, ale úrazů je opravdu minimum.

Jsou tyto nehody spíše věci náhody?

Míra rizika se rozhodně dá ovlivnit – úrazy bývají většinou z přecenění vlastních schopností nebo podcenění počasí. Bývají to lidé, kteří mají krátce po kurzu. S lítáním je to jako se řízením auta. Jíždí v autoškole je taky málo na to, aby se člověk naučil pořádně řídit. To, že máte pilotní průkaz na re-

kreační lítání, ještě neznamená, že jste zodpovědný letec.

Co vás na paraglidingu nejvíc baví?

Nejvíc mám rád tu svobodu. Člověk je nad zemí, cítí se naprosto volný a může si letět, kam chce. Navíc je to takový skladný dopravní prostředek. Stačí prostě sbalit padák na záda nebo naložit do auta a můžete vyrazit lítat kamkoliv.

Co musí člověk umět, aby to zvládl?

Tak samozřejmě řídit padák, ale je potřeba rozumět aspoň trochu meteorologii a aerodynamice. Co se psychiky týče, tak je důležité mít chladnou hl-

vu a umět pružně a bez stresu reagovat na různé situace, které můžou ve vzduchu nastat.

Kde všude se dá startovat?

Startovat se smí víceméně všude kromě nějakých chráněných oblastí, jako jsou třeba některá místa ve Vysokých Tatrách. Předně ale potřebujete strmý kopec, abyste z něho vůbec mohli vyběhnout. Taky potřebujete volný prostor, aby tam nebyly třeba ty vzpomínané dráty, a taky místo k přistání.

Co byl v paraglidingu váš největší úspěch?

Největší úspěch je, že jsem se ještě nezabil (*směje se*). Ne, vážně, mám nějaké úspěchy v českém poháru. Tam to probíhá tak, že kdykoliv je pěkně a chce se vám lítat, tak si nahlásíte přes internet přelet a za to máte body. Počítají se pak čtyři nejlepší přelety. Jde o to, udržet se ve vzduchu co nejdéle, což mě baví asi nejvíc – prostě si jen tak letět padesát nebo sto kilometrů. Světový rekord je něco přes čtyři sta kilometrů.

Co má vliv na to, jak dlouho vydržíte ve vzduchu?

Počasí a termické proudění. Jak svítí slunce, tak se země nerovnoměrně

zahřívá a na základě toho se vzduch někde nahřívá pomaleji a někde rychleji. Jakmile se vzduch zahřeje, tak se v určité chvíli od země utrhne a začne stoupat – protože je teplejší než okolí a má vyšší tlak, tak jde do oblastí s nižším tlakem. Tak vznikají stoupavé proudy, ve kterých se snažím udržet a stoupat a stoupat. Jakmile vystoupám do určité výšky, tak se pouštím dál do krajiny.

A jak tohle všechno děláte?

Je to sport hodně o citu. Pomáhají v tom ale samozřejmě i přístroje, což je zejména barometr, který indikuje jak vizuálně, tak tónem rychlost stoupaní a klesání, takže se dokážete udržet v jádru stoupavého proudu, a tím pádem rychleji vystoupat nahoru. Ale samozřejmě je potřeba sledovat terén a směr a sílu větru. Potom můžete předvídat, kde se může nacházet něco, co vám pomůže.

Je to masový sport?

U nás to dělá celkem dost lidí, ale masově to určitě není. Hlavně jsme v tom jedni z nejlepších. Zrovna teď jsme mistři světa. Není to našťestí tak moc veřejně známá věc a v médiích se o tom tolik nepíše. Za to jsme dost

„S lítáním je to jak s řízením auta. Jíždí v autoškole je taky málo na to, aby se člověk naučil pořádně řídit,“ říká paraglidista Michal Krysta.

rádi. Jinak by v tom vzduchu bylo strašně plno a určitě by byly nehody. Je to pořád sport založený na partě kamarádů, nejsou tam žádné velké peníze a je to fajn.

David Povolný

Studenti závodili na dračích lodích

Už čtvrtý ročník Českého poháru dračích lodí se uskutečnil 26. května na Brněnské přehradě. V rámci poháru byl vypsán i otevřený závod pro všechny neregistrované zájemce o tento atraktivní sport – závod firemních posádek a korporací. Studenti Masarykovy univerzity přihlásili do soutěže dvě posádky.

Jeden z týmů reprezentujících Masarykovu univerzitu nesl název Motýlci. Závodníci proto nastoupili ke startu v bílých tričkách doplněných motýlkem. Foto: Svatava Nováková.

Tým s názvem Křehké – netřepat byl složen převážně ze studentek. Druhý tým – Motýlci – pak tvořili zejména muži. V obou případech šlo o studenty ze všech fakult Masarykovy univerzity, kterých se muselo sejít dvacet plus bubeník, aby se mohli soutěže zúčastnit. Na závod studentů trénovali v rámci předmětu vodní turistika. Při závěrečných přípravách se obě posádky soustředily na nácvik startu a udržování správné frekvence záběrů posádky dračí lodě podle rytmu bubnování.

Vzhledem ke společenskému významu závodu nastoupili reprezentanti Masarykovy univerzity ve slušivých společných dresech. Část posádky prvního týmu sedící na pravoboku oblékla žlutá trička a černou čelenku a část na levoboku černá trička a žlutou čelenku. Druhý tým

zasedl do dračí lodě ve sněhobílých tričkách doplněných pečlivě uvázaným motýlkem.

Závodilo se dle pravidel České asociace dračích lodí na trati dlouhé dvě stě metrů. Všichni absolvovali po dvou rozjížděcích a součet dosažených časů rozhodl o zařazení do příslušného finále. Posádka Křehké – netřepat vybojovala ve finále D 2. místo a umístila se celkově na 16. pozici. Dosažené 5. místo ve finále B znamenalo pro druhou posádku celkově 10. místo mezi devatenácti startujícími.

Pohár se konal v rámci 10. ročníku festivalu Brno – město uprostřed Evropy. Další fotografie ze závodu jsou dostupné na webové adrese <http://fšps.muni.cz/~ksa/akce.php>.

Svatava Nováková,
katedra sportovních aktivit FSpS

Splněný holčičí sen

Jana Sklenaříková patří mezi českou špičku ve voltíži. Reprezentuje Česko už pět let a dvakrát skončila druhá na mistrovství republiky. V loňském roce vybojovala na mistrovství Evropy i na mistrovství světa jedny z nejlepších výsledků v historii české voltíže. Kromě toho studuje na Fakultě sportovních studií a v květnu získala Cenu rektora MU za významný sportovní výkon.

Co to vůbec je voltíž?

Mluví se o ní jako o akrobacii na koni. Je to regulérní závodní disciplína, která má svá mistrovství a šampionáty. Jediný problém je, že to není olympijský sport. Patří ale do skupiny sedmi jezdeckých disciplín. Dělí se na soutěž jednotlivců a skupin a dělají ho děti i senioři. Je to vlastně kombinace akrobacie a krasojízdy. Bodování je často hodně subjektivní podobně jako u krasobruslení. Součástí hodnocení je navíc i projev koně.

Jak jste se dostala k voltíži?

Úplně náhodou. Mladší sestra chtěla pořád někde ke koním. Jednou viděla vystoupení s voltíží, tak se přihlásila a vzali ji tam. Šla jsem s ní na trénink a když jsem viděla, jak se tam holky rozvíjejí a dělají stojky, začala jsem se předvádět. Dělal jsem totiž sportovní gymnastiku a to všechno jsem uměla. Zeptali se mě, jestli bych voltíž nechtěla dělat taky, tak jsem chvíli dělala obojí a pak, když toho bylo moc, jsem se rozhodla pro voltíž.

Co je podstatou tohoto sportu?

Poslední dobou se to hodně posouvá, nejde už jenom o jednoduché cvičení na koni, obtížnost cviků jde nahoru. Až mám pocit, že za pár let snad budeme muset stát na hlavě. Hod-

ně důležité je dostat se do harmonie s koněm. Všechno se dělá ve cvalu, takže je potřeba koni naslouchat a nechovat se k němu jako k nářadí. Je to živá bytost, která má také svoje nálady. Po tréninku ho nemůžeme jen tak někde odložit, ale je potřeba se o něj taky postarat. Na celou sestavu máme minutu a musíme tam předvést minimálně deset cviků v různých polohách. Na postroji koně máme taková velká madla, která jsou různě pokroucená, aby se do nich daly zachytávat ruce a nohy. Kůň běhá na lonži kolem dokola. Musí být upravený – mít zapletenou hřívu i ocas. Všechno by mělo ladit, protože to všechno se počítá do celkového dojmu.

Střídáte hodně koní, nebo trénujete pořád s jedním?

Se svou oddílovou kobylkou cvičím už asi šest let, ale kůň se celkem střídá. Když mu něco zrovna je, tak musím být schopná jet na jiném. Je potřeba být přízpůsobivý. Není to tedy tak, že by člověk byl perfektně sehraný jen s jedním koněm. Je jasné, že se mi na ní cvičí nejlíp. Určitě je lepší, když se s koněm znáte, ale zas není potřeba se s koněm sžívat několik let, abyste na něm mohli dobře jezdit. Spíš je právě na umění každého cvičence, jak rychle se dokáže s koněm sehrát.

Jaký musí být kůň na voltíž?

Měl by být klidný a nelekavý, aby zvládl i hodně hlasitou hudbu, blesky fotoaparátů a publikum. Najít správného voltížního koně je dost obtížné, protože musí být hodně velký a široký. Ve skupinách jsou na něm až čtyři lidi. Zátěž je hodně velká, takže by měl být i perfektně zdravý. Prostě si musíme takové koně, jak se říká, oprašovat.

Co vám dělá největší problém?

Pro mě jsou problematické doskoky z výšky ze salt, z hvězdy a podobně. Už mám po operaci obou kolen a mám trochu psychologický blok, i když zdravotně jsem v pořádku. Zvlášť když spadnu, což se na tréninku stává dost často, tak musím hlídat, abych nepadla nějak špatně. Není to taky jenom o tom pokazit si sportovní kariéru, ale i školu.

Co jste říkala na to, že jste získala Cenu rektora za sportovní výkon?

Bylo to pro mě velké překvapení. Najednou mi přišla domů obálka. Nevěděla jsem, co si o to mám myslet, protože hodně spolužáků je reprezentativními jedničkami. Když jsem ale pak viděla tu ceremonii, pochopila jsem, že jde i o studijní výsledky a vůbec aktivitu ve škole. Podílela jsem se mimo jiné na programu galavečera Fakulty sportovních studií k pátému výročí založení fakulty. Taky to může být tím, že voltíž je opravdu málo známý sport a tímhle způsobem se může zviditelnit.

Říkala jste, že je voltíž málo známá. Proč myslíte, že to tak je?

Divácky je to určitě atraktivní, ale základna je u nás slabá. Domácí úroveň je poměrně nízká, protože oddílů je málo – je to časově i finančně dost náročný sport. V Německu je to třeba jeden z hlavních sportů, ale tady ani

řada studentů sportovní fakulty netuší, co to voltíž je.

Kdy je tak sportovec v tom správném věku na voltíž?

Jako kdekoli jinde se to dá dělat, dokud slouží zdraví, a to může být hodně dlouho. Na kategorii jednotlivců už je přímo potřeba, aby byl člověk vyježděný a měl nějaké jméno. Lidem na špičce je většinou až tak kolem pětadvaceti let a víc. Na mezinárodních závodech v jednotlivcích se samozřejmě dá začít už ve čtrnácti letech, ale je potřeba vydržet. Hodnotí se celkový dojem, a až když člověk získá zkušenosti a je si jistější v technice, tak může pracovat na projevu, klade větší náraz na choreografii a soulad s hudbou. Vyzrálější člověk má taky zpravidla větší charisma.

Tušíte už, co budete dělat po studiu?

Asi se vrhnu na dráhu trenéra. Už teď trénuji, ale uvidíme, jak to půjde. Náš oddíl dostal nějaké nabídky, abychom šli trénovat do zahraničí. Pokud se tím budu chtít nějak slušněji uživit, tak budu muset na západ nebo třeba do Afriky. Tady je to všechno jenom o sponzorech.

„Koni je potřeba naslouchat a nechovat se k němu jako k nářadí. Je to živá bytost, která má taky svoje nálady,“ říká voltížní jezdkyň Jana Sklenaříková, jež nedávno získala Cenu rektora za významný sportovní výkon.

Co vás na voltíži vlastně nejvíc baví?

Když chvíli necvičím, tak jsem celá nesa. Mám taky ráda starání se o naše koně. V oddíle máme osmnáct koní, tři psy a nějaké kočky, takže se tam všechno točí kolem zvířat. Je krásné, když si můžete se svým koněm popovídat a projít se s ním do přírody.

Zní to jako splněný holčičí sen. (horlivě přikyvuje) Ano, je to tak.

David Povolný